

AUTOMATISCHE WAARDEOVERDRACHT KLEINE PENSIOENEN

WAAROM LUKT HET NIET ALTIJD?

RAPPORTAGE

seo • economisch onderzoek

AUTEURS

WILLIAM LUITEN EN LUCY KOK

IN OPDRACHT VAN

DE PENSIOENFEDERATIE EN HET VERBOND VAN VERZEKERAARS

AMSTERDAM, MEI 2022

Samenvatting

In de helft van de gevallen lukt een automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen. Deze lage succeskans komt voornamelijk doordat mensen niet meer werknemer zijn of niet meer in Nederland wonen. Hierdoor wordt de doelstelling van de regelgeving, het bij elkaar brengen van kleine pensioenaanspraken, slechts deels bereikt. De overheid kan de succeskans verhogen door de huidige regelgeving aan te passen.

Het is voor pensioenuitvoerders sinds 2019 mogelijk om kleine pensioenen op eigen initiatief over te dragen naar de huidige pensioenuitvoerder van de betrokkene. In 2020 is geïnterviewd of het mogelijk is om alle kleine pensioenen die ontstaan zijn vóór 2018 over te dragen naar de huidige pensioenuitvoerder van de betrokkene. Tijdens deze proefuitvraag is gebleken dat de ‘succeskans’ van de automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen gemiddeld minder dan 50 procent is. De Pensioenfederatie en Het Verbond van Verzekeraars hebben aan SEO Economisch Onderzoek gevraagd om die lage succeskans te verklaren.

Pensioenfondsen hebben hiertoe informatie aangeleverd over 1,5 miljoen personen met niet-overdraagbare kleine pensioenen. Deze kleine pensioenen zijn ontstaan voor 1 januari 2018 en waren ten tijde van de proefuitvraag in de eerste helft van 2020 niet overdraagbaar. De personen zijn vervolgens onderverdeeld in groepen zodat per groep de oorzaak van het mislukken van de overdracht kan worden bepaald. De verdeling staat in (Figuur S.1).

Figuur S.1 Grootste groep personen met niet-overdraagbaar pensioen (30 procent) heeft geen inkomen uit arbeid in loondienst

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen. SEO Economisch Onderzoek
 Toelichting: De percentages betekenen het aandeel van de groep in de gehele populatie mensen met een niet-overdraagbaar klein pensioen.

De overdracht is in het merendeel van de gevallen mislukt omdat de persoon niet als werknemer werkzaam was in Nederland

Pensioenuitvoerders kunnen in 50 procent van de gevallen de kleine pensioenen niet overdragen omdat de persoon niet meer actief is als werknemer. Dit heeft verschillende oorzaken. 30 procent van de mensen met een niet overdraagbaar klein pensioen woont in Nederland, maar heeft geen inkomen uit arbeid. Daarnaast is 20 procent actief als zelfstandige.

Voor 30 procent van de mensen met niet-overdraagbare kleine pensioenen geldt dat zij niet meer in Nederland wonen. 16 procent van alle personen met niet-overdraagbare kleine pensioenen is geëmigreerd uit Nederland en 14 procent heeft in Nederland gewerkt als arbeidsmigrant en is daarna weer vertrokken.

20 procent van alle personen met een niet-overdraagbaar klein pensioenen is wel actief als werknemer. Verschillende zaken zorgen ervoor dat de waardeoverdracht desondanks mislukt is. Ten eerste kan het zijn dat de persoon werkt bij een werkgever die geen pensioenregeling aanbiedt. Dit is waarschijnlijk het geval voor alle groepen werknemers uit Figuur S.1. Ten tweede is het mogelijk dat de persoon op het moment van de overdracht geen werk had. Dat speelt waarschijnlijk bij de personen met pensioenopbouw ultimo 2019 en 2020 en meerdere banen in 2020. Ook kan dit het geval zijn bij tijdelijke arbeidsmigranten. Als laatste kan het zo zijn dat er tijdens de overdracht iets fout is gegaan, door technische problemen of doordat pensioenuitvoerders niet adequaat gereageerd hebben op aanvragen van de pensioenuitvoerders. Dit kan vooral spelen bij de groep met pensioenopbouw en één baan in heel 2020.

Per persoon alle aanspraken samenvoegen creëert in het merendeel van de gevallen een aanspraak die hoger is dan de afkoopgrens

In dit rapport is naar drie mogelijke beleidsopties gekeken. Doel van deze beleidsopties is het verder verkleinen van het aantal kleine pensioenen. De bekeken opties zijn:

1. Het herhalen van de overdracht;
2. Het afkopen van de aanspraak bij emigratie;
3. De kleine aanspraak overmaken naar de grootste 'slapersaanspraak'.

Optie één zorgt ervoor dat pensioenuitvoerders de 'oude' kleine pensioenen voor een tweede of derde keer kunnen aanbieden bij het Pensioenregister. Onder de huidige regelgeving is dat niet mogelijk. Optie 2 maakt het mogelijk om in geval van vertrek naar het buitenland het kleine pensioen direct eenmalig af te kopen. Door dit alleen toe te staan bij vertrek naar het buitenland (blijkend uit BRP-registratie) is misbruik van deze bepaling uitgesloten. En optie drie biedt de mogelijkheid om het kleine pensioen over te dragen naar een pensioenuitvoerder die een 'slappend' pensioen boven de afkoopgrens van dezelfde rechthebbende beheert. Per groep is bekeken welke beleidsoptie de doelstellingen van de wetgeving en de belangen van de betrokkenen het best tegemoet komen.

Het blijven proberen is de beste optie voor werknemers met pensioenopbouw, werknemers zonder pensioenopbouw met meerdere banen en werkzame arbeidsmigranten. Dit is ongeveer 10 procent van de gehele groep mensen met een niet-overdraagbaar klein pensioen. De personen hebben óf eind 2020 een baan met pensioenopbouw, óf een flexibele arbeidsrelatie waardoor ze in de toekomst wel een baan met pensioenopbouw kunnen hebben.

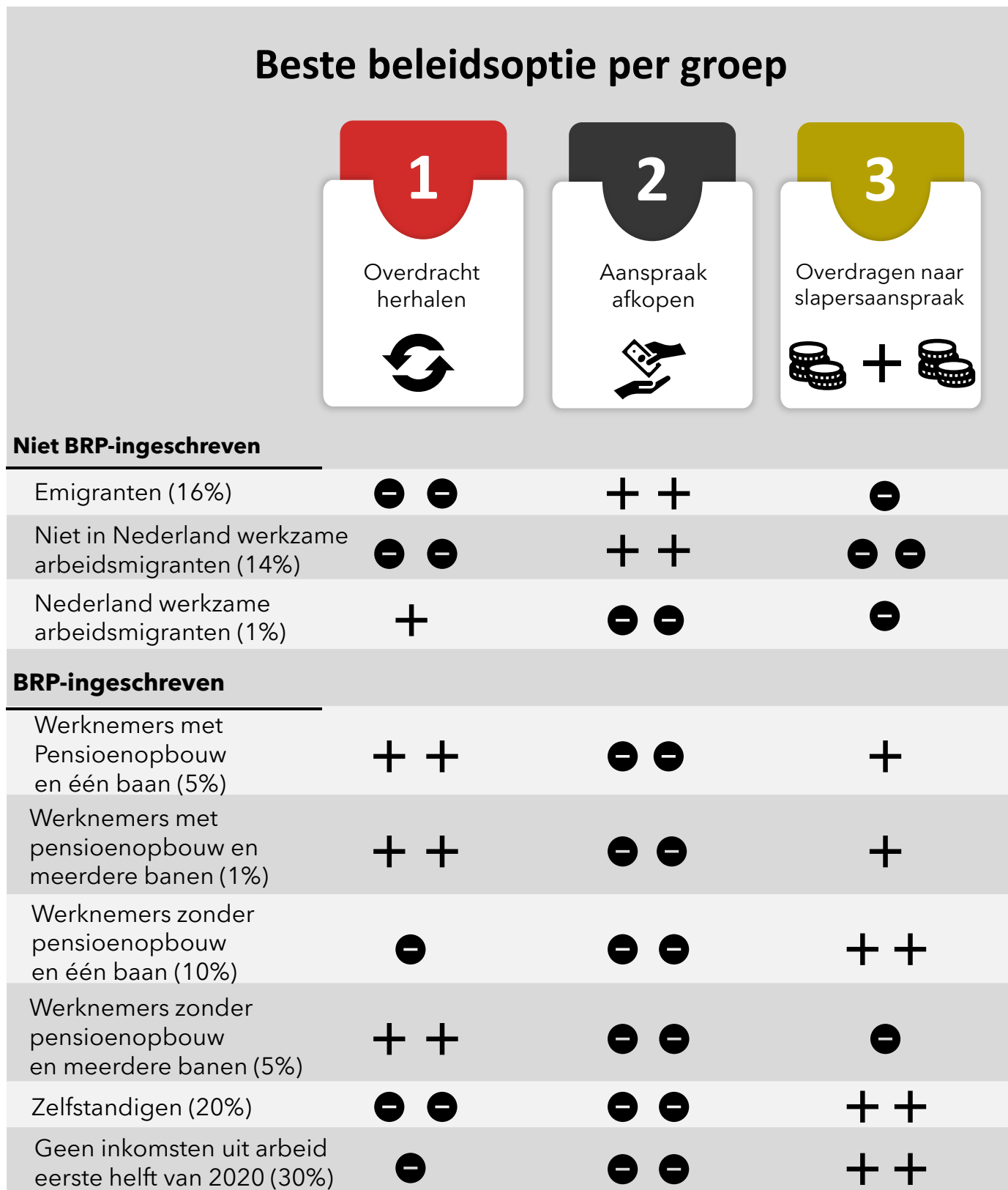
Afkopen is de beste optie bij mensen die naar het buitenland vertrokken zijn. Oftewel niet meer werkzame arbeidsmigranten en emigranten. Zij vertegenwoordigen ongeveer 30 procent van alle mensen met een niet-overdraagbaar klein pensioen. Het afkopen van de aanspraak is de beste optie, omdat de personen in deze groepen meestal alleen de kleine aanspraak hebben en de kans dat ze terugkeren naar Nederland als werknemer onzeker is.

De beleidsoptie om de kleine aanspraak samen te voegen met de grootste 'slapersaanspraak' is de beste optie voor zelfstandigen, mensen zonder inkomen uit arbeid en werknemers zonder pensioenopbouw. Deze drie groepen vertegenwoordigen 60 procent van alle mensen met een niet-overdraagbaar klein pensioen. Het merendeel van de personen in deze groepen heeft een totale aanspraak die boven de afkoopgrens¹ ligt. We achten het niet heel waarschijnlijk dat deze groepen (met name de zelfstandigen) terug keren als werknemer bij een werkgever die pensioenopbouw aanbiedt.

---

¹ De afkoopgrens was in 2021 503,24 euro per jaar.

Figuur S.2 Het overdragen van de aanspraak naar de grootste 'slapersaanspraak' is de beste beleids optie voor 60% van de mensen met niet-overdraagbare kleine pensioenen

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Toelichting: De percentages betekenen het aandeel van de groep in de gehele populatie mensen met een niet-overdraagbaar klein pensioen.

Inhoudsopgave

Samenvatting	i
1 Inleiding	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Doelstelling onderzoek en onderzoeksvraag	2
1.3 Onderzoeksmethode	2
1.4 Leeswijzer	3
2 Overzicht gehele groep	4
2.1 Kenmerken van de gehele groep	4
2.2 Overzicht verschillende groepen	5
3 Personen die niet in BRP staan ingeschreven	7
3.1 Verdeling groep niet-ingeschrevenen	7
3.2 Emigranten	8
3.3 Niet-werkzame arbeidsmigranten	10
3.4 Werkzame arbeidsmigranten	11
4 Personen die in BRP staan ingeschreven	14
4.1 Verdeling groep BRP-ingeschrevenen	14
4.2 Werknemers eerste helft 2020	15
4.3 Geen werknemer eerste helft 2020	24
5 Mogelijke aanpassingen regelgeving	29
5.1 Alternatief 1: Herhalen van het verzoek	29
5.2 Alternatief 2: Herinvoeren van afkoop bij emigratie	30
5.3 Alternatief 3: Overdragen naar een andere 'slapersaanspraak'	30
5.4 Effectiviteit van de alternatieven	31
Bijlage A Methode data-analyse	33
Bestanden aan elkaar koppelen	34

1 Inleiding

Sinds 2019 is het mogelijk om kleine inactieve pensioenen over te dragen naar de huidige pensioenuitvoerder van de betreffende deelnemer. In slechts 50 procent van de gevallen lukt deze overdracht. In dit onderzoek wordt gekeken naar de oorzaken van de lage succeskans.

1.1 Aanleiding

In Nederland bouwen veel werknemers via hun werkgever een pensioen op in een collectieve pensioenregeling. Die pensioenopbouw vindt plaats bij een veelheid aan pensioenuitvoerders (pensioenfondsen, verzekeraars, premiepensioeninstellingen). Deze pensioenuitvoerders administreren pensioenen in alle soorten en maten. Daartoe behoren ook heel veel kleine pensioenen. Dit zijn pensioenen met een omvang van de uitkering van maximaal 503,24 euro per jaar (grens in 2021). Deze pensioenen konden tot 2019 worden afgekocht. Het afkopen is niet meer mogelijk, omdat de overheid het van belang vindt dat pensioengeld zoveel mogelijk de pensioenbestemming moet behouden. Het beheren en administreren van deze kleine pensioenen is voor de pensioenuitvoerder echter niet rendabel. Daarom is het voor pensioenuitvoerders sinds 2019 mogelijk om (in plaats van tussentijdse afkoop) kleine pensioenen over te dragen naar de huidige pensioenuitvoerder van de betreffende deelnemer. Dit wordt de 'automatische waardeoverdracht' genoemd. Pensioenuitvoerders kunnen dit doen wanneer de rechthebbende van de aanspraak inmiddels niet meer actief is bij de betreffende pensioenuitvoerder. In totaal waren er op het moment van de introductie van de automatische waardeoverdracht (2019) in Nederland ongeveer 5,5 miljoen inactieve kleine pensioenen.

Een belangrijk aspect bij de automatische waardeoverdracht betreft de zogenaamde 'succeskans' voor de overdracht. In hoeveel procent van de gevallen wordt er een nieuwe pensioenuitvoerder gevonden waaraan het kleine pensioen kan worden overgedragen? Is er geen nieuwe pensioenuitvoerder, dan kan er immers niet worden overgedragen en kunnen de voordelen van de nieuwe regelgeving niet worden gerealiseerd. Bij de introductie van de nieuwe regelgeving is rekening gehouden met een 'succeskans' van 70 procent tot 80 procent. Een relatief klein deel van de kleine pensioenen zou dan achterblijven bij de pensioenuitvoerders.

In de eerste helft van 2020 is een proefuitvraag gedaan onder pensioenuitvoerders voor de kleine pensioenen die voor 2018 waren opgebouwd. Tijdens de proefuitvraag is door alle pensioenuitvoerders een uitvraag gedaan bij het Pensioenregister om een beeld te vormen van de verwachte inkomende en uitgaande overdrachten van de aanspraken die ontstaan zijn voor 2018 (4,5 miljoen pensioen). Op basis van deze uitvraag is een beeld ontstaan van de 'overdraagbaarheid' van de kleine pensioenen die zijn ontstaan voor 2018.

Tijdens die proefuitvraag is gebleken dat de 'succeskans' in de praktijk iets minder dan 50 procent is. 2,3 miljoen kleine pensioenen waren niet overdraagbaar. Dat betekent dat, op basis van de huidige inzichten, circa de helft van de kleine pensioenen achter zal blijven bij de oorspronkelijke pensioenuitvoerders, omdat het herhalen van de uitvraag niet mogelijk is voor aanspraken die ontstaan zijn voor 2018. De succeskans varieert enigszins per uitvoerder (afhankelijk van de sector waarin deze actief is), maar komt zelden hoger dan 60 procent.

1.2 Doelstelling onderzoek en onderzoeksvraag

De doelstelling van dit onderzoek is om vast te stellen wat de redenen zijn van de lage succeskans van de automatische waardeoverdrachten. Op basis van de voor pensioenuitvoerders beschikbare informatie kunnen slechts zeer beperkte analyses worden gedaan naar de redenen voor de lage succeskans. Een cijfermatig inzicht in de redenen voor de lage succeskans kan beleidsopties in beeld brengen voor eventuele aanpassingen van de regelgeving. De onderzoeksvraag van de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars luidt als volgt:

Om welke redenen blijkt de automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen in minder dan 50% van de gevallen succesvol te zijn?

1.3 Onderzoeksmethode

12 pensioenfondsen met grote aantallen kleine pensioenen hebben hun medewerking verleend aan het onderzoek. Zij hebben een bestand aangeleverd van personen van wie in de proefuitvraag gebleken was dat er geen pensioenuitvoerder was naar wie het pensioenfonds de aanspraak kan overdragen.

De volgende 12 pensioenfondsen hebben informatie aangeleverd:

- Pensioenfonds Horeca & Catering;
- Pensioenfonds Zorg en Welzijn;
- Pensioenfonds Detailhandel;
- StiPP;
- ABP;
- Pensioenfonds Vervoer;
- BPF Schoonmaak;
- BPL Pensioen;
- BpfBOUW;
- Pensioenfonds Recreatie;
- Pensioenfonds PGB;
- Bakkers Pensioenfonds.

De gegevens van de pensioenfondsen zijn vervolgens gekoppeld aan de CBS-Microdata. Met de CBS-Microdata brengen we de achtergrondkenmerken van mensen met een niet-overdraagbaar klein pensioen in kaart. In de CBS-Microdata koppelen we de gegevens van de pensioenfondsen aan de persoonsgegevens uit de Basisregistratie Personen (BRP) en belastinggegevens over inkomstenbronnen. Ook is er een koppeling gemaakt met de Polisadministratie van UWV, met daarin alle banen van werknemers in Nederland waarvoor sociale premies moeten worden afgedragen. Als laatste maken we ook gebruik van gegevens over de pensioenaanspraken van personen. De proefuitvraag is gedaan in de eerste helft van 2020. Daarom zijn de data voornamelijk verzameld van 2020.

De cijfers in dit rapport hebben betrekking op de aanspraken die ontstaan zijn voor 2018. We hebben geen reden om aan te nemen dat de achtergrondkenmerken van mensen met kleine pensioenen die ontstaan zijn voor 2018 afwijken van de kleine pensioenen die ontstaan zijn na 2018. Daarom gelden de conclusies uit dit rapport ook voor de kleine pensioenen die ontstaan zijn na 2018.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 3 biedt inzicht in de achtergrondkenmerken van personen met niet-overdraagbare kleine pensioen. Ook volgt een uitleg over hoe de personen vervolgens zijn onderverdeeld in verschillende groepen. Hoofdstuk 4 gaat in op de grootte van de verschillende groepen die niet in de BRP staan ingeschreven en wat de achtergrondkenmerken zijn per groep. Hoofdstuk 5 doet hetzelfde maar dan voor de groepen die wél stonden ingeschreven in de BRP. Hoofdstuk 6 behandelt verschillende beleidsopties die de succeskans verhogen.

2 Overzicht gehele groep

Pensioenfondsen hebben informatie aangeleverd over 1,5 miljoen personen met niet-overdraagbare kleine pensioenen ontstaan voor 2018. 50 procent van hen werkte in de eerste helft van 2020 niet als werknemer en 30 procent verblijft niet meer in Nederland.

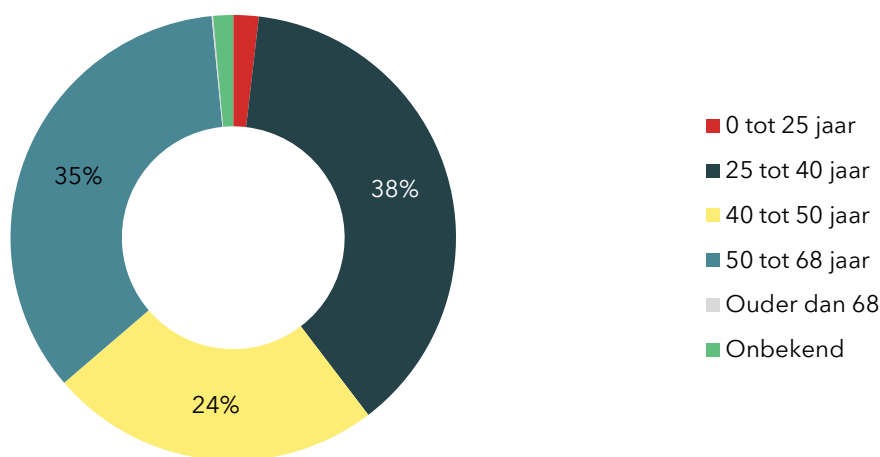
Dit hoofdstuk geeft de kenmerken van mensen met niet-overdraagbare kleine pensioenen weer. Het geeft een globaal beeld van de mensen waarvoor de overdracht niet gelukt is. Om achter de oorzaak van het mislukken van de waardeoverdracht te komen, zijn de personen ingedeeld in profielen.

2.1 Kenmerken van de gehele groep

In het totaal is er over 1,8 miljoen kleine pensioenen informatie ontvangen. De 1,8 miljoen pensioenen zijn van 1,5 miljoen personen. Een aantal personen heeft dus bij meerdere pensioenuitvoerders een inactief klein pensioen. De 1,8 miljoen pensioenen vertegenwoordigen 78 procent van het totaal aan 2,3 miljoen niet-overdraagbare kleine pensioenen. Dit betekent dat de data een representatief beeld schetsen van alle niet-overdraagbare kleine pensioenen.

Figuur 2.1 laat zien dat 40 procent van de personen met een niet-overdraagbaar klein pensioen jonger is dan 40 jaar. Een relatief grote groep is ook ouder dan 50 jaar, 35 procent. De gemiddelde leeftijd is 44 jaar.

Figuur 2.1 Personen met niet-overdraagbare pensioen zijn vooral mensen onder de 50 jaar.

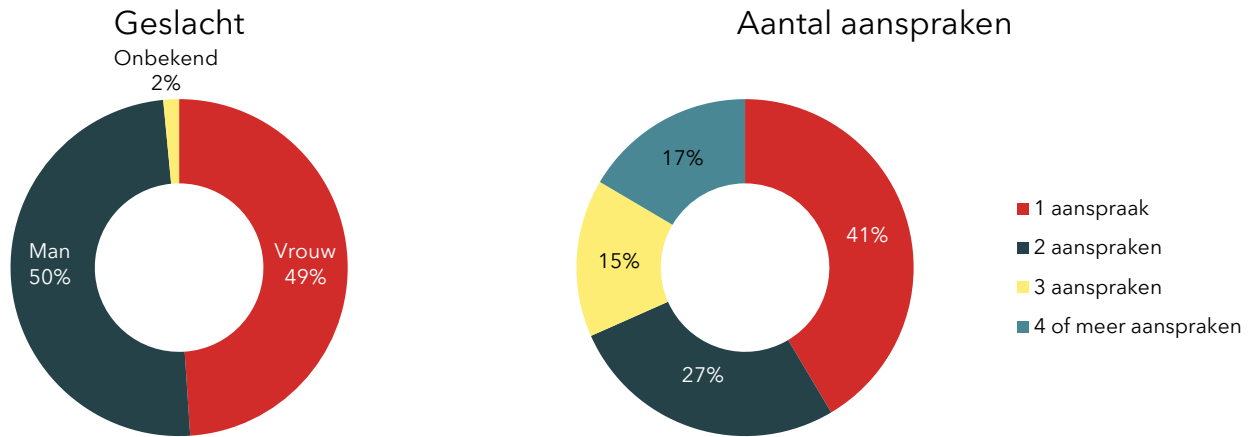

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek

Het aandeel mannen en vrouwen is ongeveer gelijk verdeeld (Figuur 2.2). Dat is opvallend omdat de participatiegraad onder mannen hoger is. Een mogelijke verklaring is dat de pensioenfondsen uit de steekproef voornamelijk actief zijn in de sectoren waar relatief veel vrouwen werken. Ook kan het zo zijn dat vrouwen vaker in deeltijd werken en/of hun loopbaan tijdelijk onderbreken en daardoor vaker een kleine pensioenaanspraak hebben. Het merendeel

van de personen heeft meerdere aanspraken. Het gaat hier om alle aanspraken van de persoon, niet alleen de kleine aanspraken.

Figuur 2.2 Mensen met niet-overdraagbare kleine pensioenen zijn even vaak man als vrouw

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek
 Toelichting: Het aantal aanspraken is berekend door alle aanspraken bij elkaar op te tellen.

2.2 Overzicht verschillende groepen

Het totale bestand met niet-overdraagbare pensioenen delen we op in verschillende groepen, zodat per groep de oorzaak van het mislukken van de overdracht bepaald kan worden. Als eerste wordt gekeken of de persoon in Nederland woont. Dit gebeurt op basis van de BRP. We bepalen of iemand op 1 januari 2020 in Nederland staat ingeschreven. Als de persoon niet staat ingeschreven in de BRP, dan woont de persoon niet in Nederland. De persoon komt dan aan de linkerkant van het schema in Figuur 2.3 terecht. Vervolgens kan de persoon in twee groepen vallen; emigranten en arbeidsmigranten. Emigranten zijn vanuit Nederland geëmigreerd naar het buitenland en arbeidsmigranten zijn naar Nederland gekomen om te werken. Voor arbeidsmigranten geldt dat zij nu in Nederland kunnen werken of vroeger in Nederland hebben gewerkt.

Als de persoon staat ingeschreven in Nederland, dan komt de persoon aan de rechterkant van het schema terecht. Voor de mensen die in de BRP staan ingeschreven kijken we of zij in de eerste helft van 2020 gewerkt hebben als werknemer. Op die manier krijgen we een groep werknemers en een groep die geen werknemer is in de eerste helft van 2020. We kijken naar de eerste helft van 2020, omdat de proefuitvraag in de eerste helft van 2020 is gedaan.

De groep werknemers verdelen we onder in vier groepen:

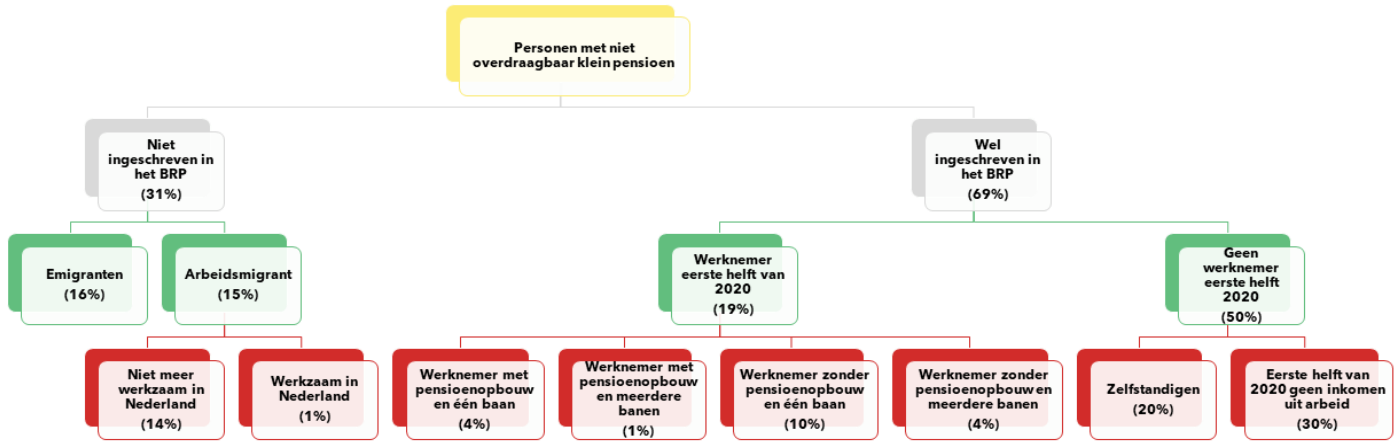
1. Werknemer met pensioenopbouw en één baan in 2020;
2. Werknemer met pensioenopbouw en meerdere banen in 2020;
3. Werknemer zonder pensioenopbouw en één baan in 2020;
4. Werknemer zonder pensioenopbouw en meerdere banen in 2020.

De groep die geen werknemer is verdelen we onder in:

1. Zelfstandigen in de eerste helft van 2020;
2. Personen die geen inkomen hebben uit arbeid in de eerste helft van 2020.

Ongeveer 50 procent van de personen met niet-overdraagbare kleine pensioenen woont in Nederland en werkt niet in loondienst (Figuur 2.3). 20 procent is zelfstandige en 30 procent heeft geen inkomen uit arbeid. 19 procent van de personen met niet-overdraagbare kleine pensioenen woont in Nederland en is werknemer. 31 procent woont niet meer in Nederland. Eén procent daarvan is nog wel actief als werknemer in Nederland.

Figuur 2.3 Grootste groep personen met niet-overdraagbaar pensioen (30 procent) heeft geen inkomen uit arbeid

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek
 Toelichting: De percentages betekenen het aandeel van de groep in de gehele populatie mensen met een niet-overdraagbaar klein pensioen.

3 Personen die niet in BRP staan ingeschreven

De overdracht bij mensen die niet in de BRP staan ingeschreven is voornamelijk mislukt doordat de personen niet meer in Nederland aanwezig zijn en geen actieve pensioenopbouw hebben. Voor arbeidsmigranten die nog wel in Nederland actief zijn is de kans groot dat zij op het moment van de overdracht een baan hadden zonder pensioenopbouw of geen baan.

Als eerste bekijken we mensen met een niet-overdraagbaar klein pensioen die in januari 2020 niet stonden ingeschreven in de BRP. De groep is verdeeld in drie subgroepen; emigranten, arbeidsmigranten die niet meer werkzaam zijn in Nederland en arbeidsmigranten die in 2020 werkzaam zijn in Nederland. Dit hoofdstuk geeft per groep de kenmerken weer.

3.1 Verdeling groep niet-ingeschrevenen

De mensen die niet in de BRP staan ingeschreven zijn emigranten of arbeidsmigranten (Figuur 3.1). Emigranten zijn personen die eerder in Nederland ingeschreven hebben gestaan en die bij de gemeente hebben aangegeven dat ze vertrokken zijn naar het buitenland. Ook moet de verwachte verblijfsduur in het buitenland ten minste acht maanden bedragen. Arbeidsmigranten worden in dit onderzoek gedefinieerd als mensen die werken of gewerkt hebben, maar niet stonden of staan ingeschreven in Nederland. Tot deze groep behoren dus ook grenswerkers uit bijvoorbeeld België of Duitsland. Arbeidsmigranten worden weer onderverdeeld in twee groepen; arbeidsmigranten die in 2020 nog werkzaam zijn in Nederland en arbeidsmigranten die in 2020 niet meer werkzaam zijn in Nederland.

Ongeveer 240 duizend mensen met een niet-overdraagbaar klein pensioen zijn geëmigreerd, zie Figuur 3.1. Zij vertegenwoordigen 16 procent van de gehele groep mensen met een niet-overdraagbaar klein pensioen. 15 procent is arbeidsmigrant waarvan 14 procent vertrokken is en 1 procent nog als werknemer actief is, respectievelijk 210 en 20 duizend mensen.

Figuur 3.1 De mensen die niet in de BRP staan ingeschreven zijn emigranten of arbeidsmigranten

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek
 Toelichting: De percentages betreffen het aandeel van de groep in de gehele populatie mensen met een niet-overdraagbaar klein pensioen.

3.2 Emigranten

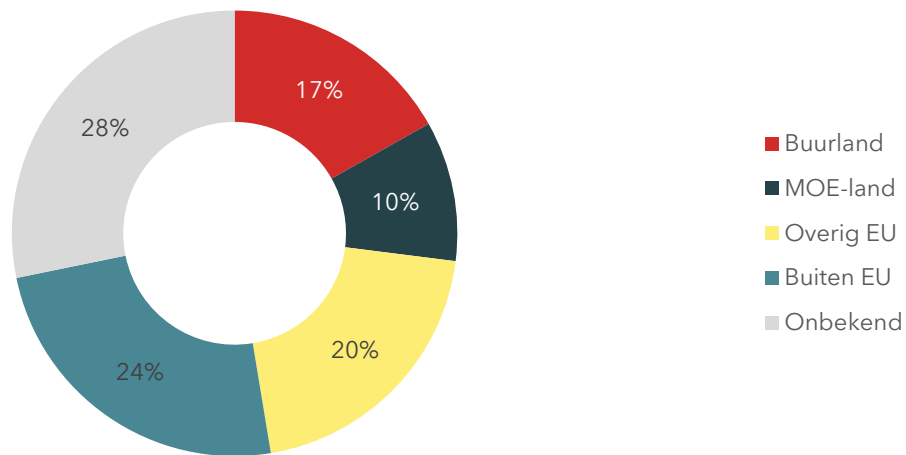
Het is logisch dat de waardeoverdracht is mislukt bij emigranten omdat ze in Nederland geen pensioenopbouw meer hebben. Daarnaast is het ook maar de vraag of ze ooit nog terugkeren naar Nederland. Voor personen die naar buurlanden zijn verhuisd is de kans op terugkeer naar Nederland misschien hoger.

Emigranten zijn geëmigreerd binnen Europa en hebben nauwelijks pensioen opgebouwd

De groep emigranten betreft 210 duizend personen. Dit is 16 procent van de mensen met niet-overdraagbare kleine pensioenen. De gemiddelde leeftijd is 42 jaar. Dit is iets lager dan het gemiddelde van de gehele groep. Emigranten hebben meestal één klein pensioen (82 procent).

Emigranten zijn voornamelijk binnen Europa geëmigreerd (Figuur 3.2). 17 procent is naar Duitsland, België of Luxemburg verhuisd. Mogelijk keren zij nog terug naar Nederland als werknemer. Voor de 24 procent die naar een land buiten Europa zijn vertrokken is deze kans kleiner.

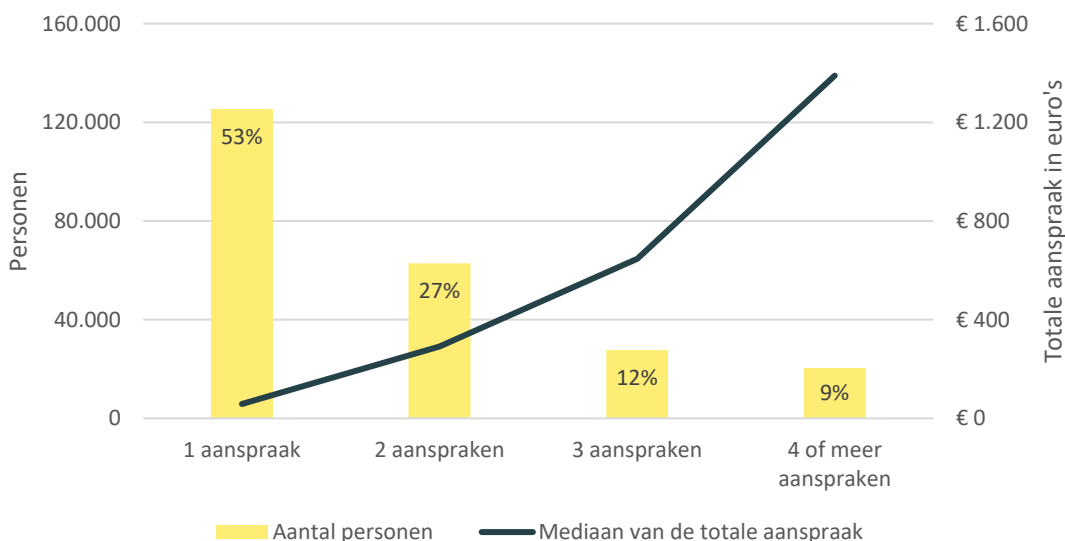
Figuur 3.2 17 procent van de emigranten is naar een buurland geëmigreerd

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek

Figuur 3.3 laat zien dat meer dan de helft van de emigranten maar één aanspraak heeft. Dit is het niet-overdraagbare kleine pensioen. Emigranten met twee aanspraken hebben ook zelden een totale aanspraak die boven de afkoopgrens ligt. Het samenvoegen van de aanspraken leidt dus niet tot een totale aanspraak die boven de afkoopgrens uitkomt. Voor personen met drie aanspraken leidt het samenvoegen van de aanspraken wel tot een totale aanspraak die hoger is dan de afkoopgrens. De mediaan² van de totale aanspraak is voor emigranten met drie of meer aanspraken groter dan 647 euro per jaar.

Figuur 3.3 De helft van de emigranten heeft alleen een klein pensioen

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek

² De mediaan is de middelste waarneming. Voor mensen met drie aanspraken is de mediaan 647 euro per jaar. Oftewel, 50 procent heeft een totale aanspraak van minder dan 647 euro per jaar en voor 50 procent is de totale aanspraak hoger.

Toelichting: Het aantal personen hoort bij de linker-as. De rechter-as hoort bij hoogte van de totale aanspraak. De totale aanspraak is berekend door alle aanspraken bij elkaar op te tellen.

3.3 Niet-werkzame arbeidsmigranten

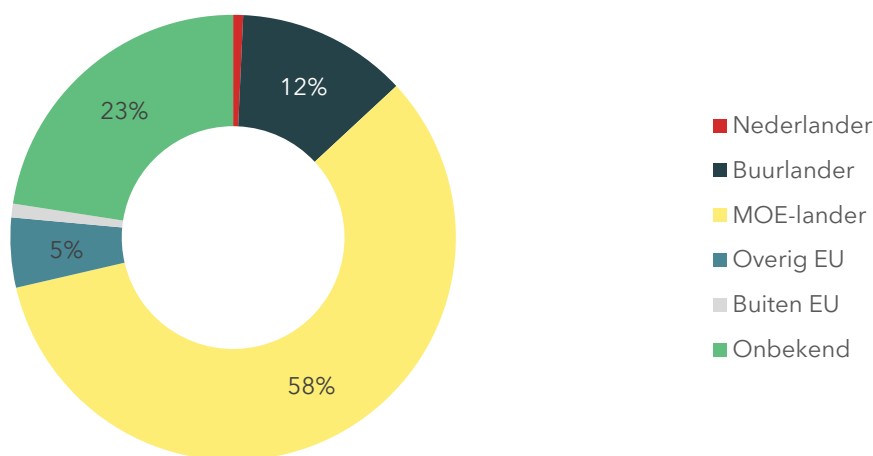
Voor vertrokken arbeidsmigranten geldt ook dat de waardeoverdracht mislukt is omdat ze niet meer actief zijn in Nederland. Voor vertrokken arbeidsmigranten geldt ook dat het gaat om mensen waarvan het onzeker is of ze nog pensioen gaan opbouwen in Nederland, omdat de kans klein is dat zij nog terug zullen keren naar Nederland als werknemer.

Niet-werkzame arbeidsmigranten zijn afkomstig uit de MOE-landen en hebben één aanspraak

210 duizend van de 1,5 miljoen mensen met een klein pensioen vallen in de groep niet werkzame arbeidsmigranten. Dit is 14 procent van de gehele groep. 95 procent van de werkzame arbeidsmigranten heeft één klein pensioen. De gemiddelde leeftijd is 42 jaar. 61 procent van de niet-werkzame arbeidsmigranten is man en voor 11 procent is het onbekend.

Arbeidsmigranten die in 2020 niet meer werkzaam zijn in Nederland komen meestal uit Midden- en Oost-Europa (MOE-landen), zie Figuur 3.4. Ongeveer 17 procent komt uit overige Europese landen. Voor 23 procent is het niet bekend welke nationaliteit zij hebben.

Figuur 3.4 Niet-werkzame arbeidsmigranten hebben voornamelijk Midden- en Oost-Europese nationaliteit

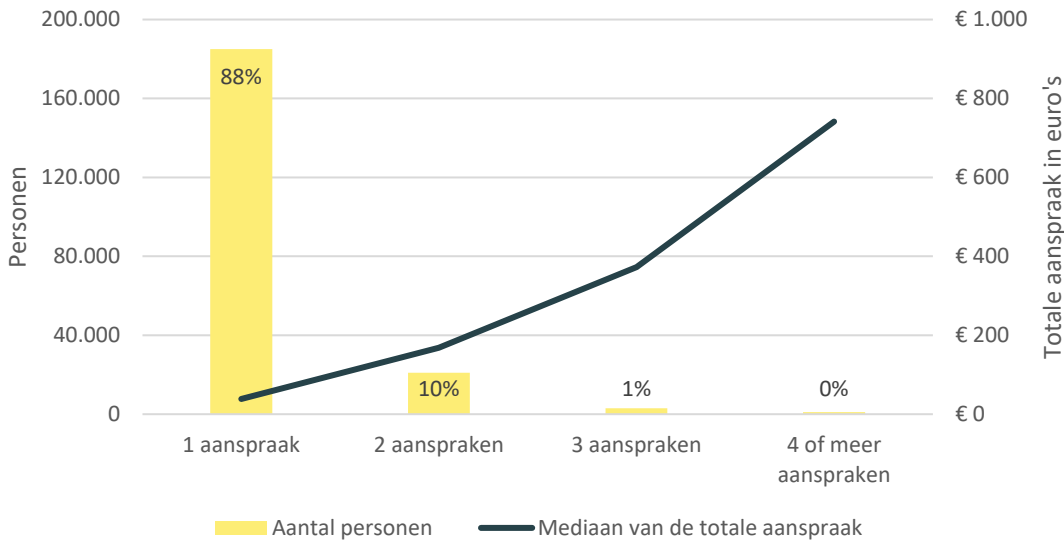

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek

Bijna alle arbeidsmigranten die in 2020 niet meer in Nederland werken hebben maar één aanspraak, het kleine pensioen dat niet overgedragen kan worden (Figuur 3.5). De mediaan van die aanspraak is 39 euro. Het is dus voor arbeidsmigranten die niet meer werkzaam zijn in Nederland zinloos om aanspraken samen te voegen, aangezien ze er maar één hebben. Ook voor de 12 procent met meer dan één aanspraak is het samenvoegen van de aanspraken zinloos, de totale aanspraak is zelden hoger dan 500 euro per jaar.

Figuur 3.5 Bijna alle vertrokken arbeidsmigranten hebben een totale aanspraak die lager is dan de afkoopgrens

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek
 Toelichting: Het aantal personen hoort bij de linker-as. De rechter-as hoort bij hoogte van de totale aanspraak. De totale aanspraak is berekend door alle aanspraken bij elkaar op te tellen.

3.4 Werkzame arbeidsmigranten

Het mislukken van de waardeoverdracht voor arbeidsmigranten die nog actief zijn in Nederland heeft waarschijnlijk verschillende oorzaken. Ten eerste is het mogelijk dat zij werken in een baan zonder pensioenopbouw. Ten tweede is het mogelijk dat zij op het moment van de overdracht niet actief waren. Veel tijdelijke arbeidsmigranten zijn seizoenarbeiders. Seizoenarbeiders werken vooral in de maanden juni en juli. Het is dus mogelijk dat de persoon is begonnen met werken na de proefuitvraag.

Voor werkzame arbeidsmigranten is het dus wel mogelijk dat zij later nog pensioen opbouwen. Wel geldt dat het feit dat ze niet staan ingeschreven in Nederland erop wijst dat ze waarschijnlijk maar kort in Nederland verblijven.

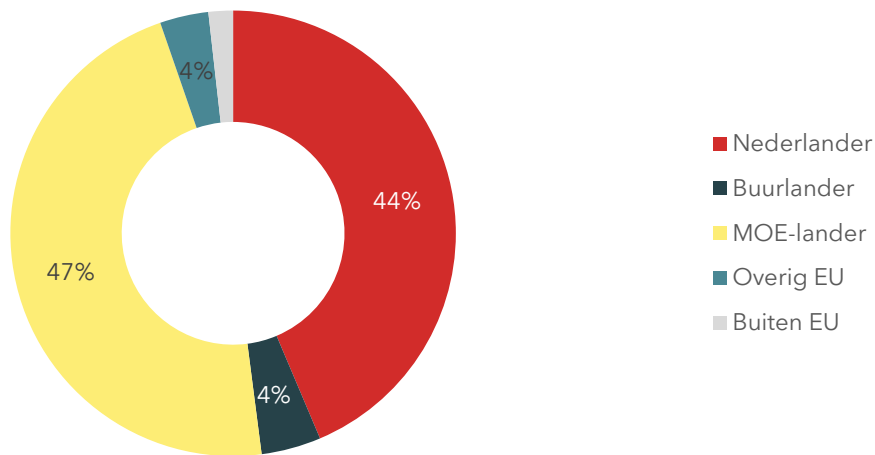
Werkzame arbeidsmigranten zijn Nederlanders of afkomstig uit de MOE-landen

Bijna 20 duizend personen zijn in 2020 in Nederland aan het werk terwijl zij niet staan ingeschreven in de BRP. Dit betreft één procent van de gehele groep. 85 procent heeft één klein pensioen. De groep is gemiddeld 39 jaar. Dit is logischerwijs lager dan de gemiddelde leeftijd van de arbeidsmigranten die niet meer werkzaam zijn in Nederland. 65 procent van de arbeidsmigranten is man.

Werkzame arbeidsmigranten zijn afkomstig uit de MOE-landen. Mensen uit de MOE-landen werken vaak in Nederland als seizoenarbeider, bijvoorbeeld in de landbouw of als uitzendkracht (Figuur 3.6). Daarnaast is er een groep Nederlanders waarbij het waarschijnlijk gaat om Nederlanders die net over de grens zijn gaan wonen, maar nog wel in Nederland werken. Ook kunnen het personen zijn die een korte tijd in het buitenland verbleven.³

³ Emigranten worden getypeerd als mensen die ten minste acht maanden in het buitenland verblijven. Als de persoon minder dan acht maanden in het buitenland verblijft kan de persoon in de groep werkzame arbeidsmigranten vallen.

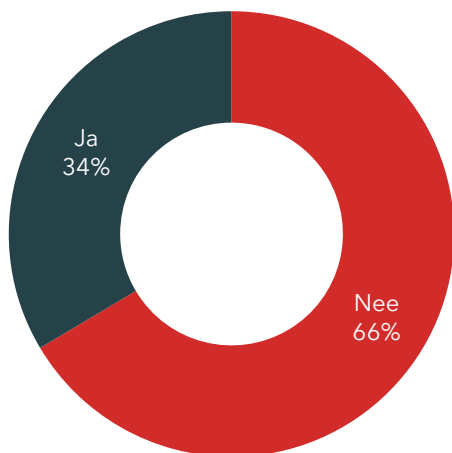
Figuur 3.6 Werkzame arbeidsmigranten hebben of de Nederlandse of een nationaliteit uit de MOE-landen

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek

Aan het eind van 2020 heeft 34 procent van de arbeidsmigranten die werkzaam zijn in Nederland een actief pensioen, zie Figuur 3.7. Voor hen zou de overdracht dus lukken als de waardeoverdracht eind van 2020 opnieuw was geprobeerd.

Figuur 3.7 34 procent van de werkzame arbeidsmigranten heeft eind 2020 een actieve pensioenbeheerder

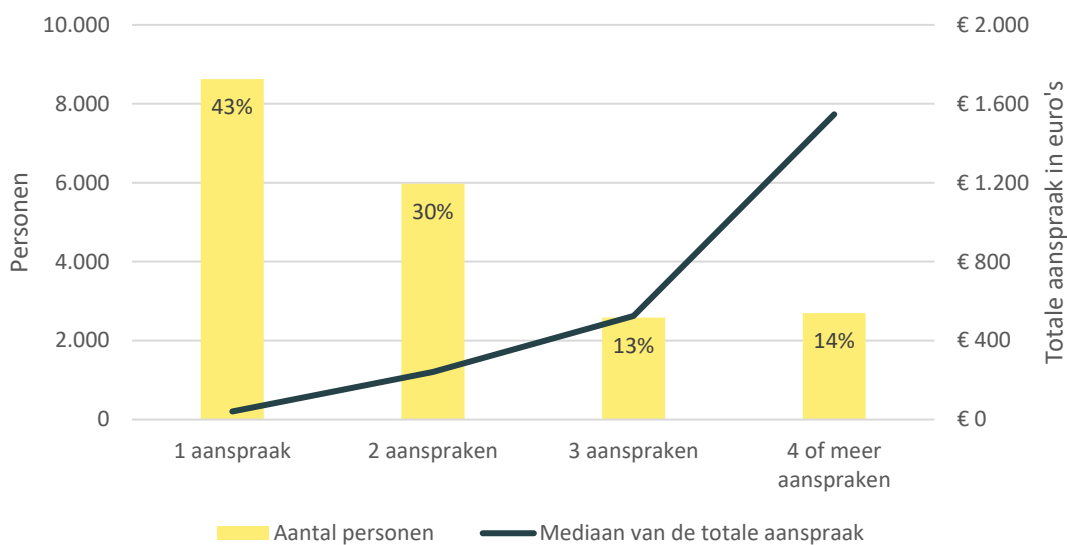

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek

Toelichting: De linkerfiguur geeft het percentage dat op 31 december 2020 een actieve pensioenbeheerder heeft.

De totale aanspraak van werkzame arbeidsmigranten is meestal lager dan de afkoopgrens. 73 procent heeft één of twee aanspraken (Figuur 3.8). Bij personen met drie of meer aanspraken ligt de mediaan van de totale aanspraak wel boven de afkoopgrens.

Figuur 3.8 Het merendeel van de werkzame arbeidsmigranten heeft een totale aanspraak die lager ligt dan de afkoopgrens

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek
 Toelichting: Het aantal personen hoort bij de linker-as. De rechter-as hoort bij hoogte van de totale aanspraak. De totale aanspraak is berekend door alle aanspraken bij elkaar op te tellen.

4 Personen die in BRP staan ingeschreven

De overdracht is bij personen die staan ingeschreven in het BRP vooral mislukt omdat zij geen werknemer waren in de eerste helft van 2020. Daarvan werkte 60 procent helemaal niet en 40 procent werkte als zelfstandige.

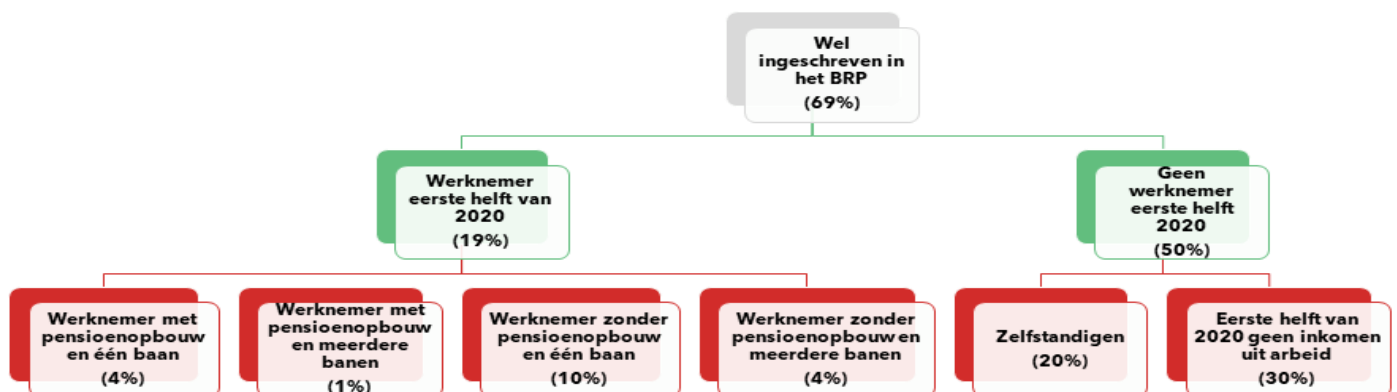
In dit hoofdstuk wordt gekeken naar mensen die in de BRP staan ingeschreven begin 2020. We maken onderscheid naar mensen die als werknemer actief waren in de eerste helft van 2020 en mensen die dat niet waren. Voor de groepen werknemers zijn vooral baankenmerken in beeld gebracht, omdat de baankenmerken kunnen verklaren waarom de overdracht mislukt is. Voor mensen die geen werknemer waren in de eerste helft van 2020 is vooral gekeken naar inkomstenbronnen. De inkomstenbronnen geven een inschatting of de persoon later nog terugkeert als werknemer.

4.1 Verdeling groep BRP-ingeschrevenen

Mensen die staan ingeschreven in de BRP zijn ingedeeld op basis van het feit of ze al dan niet gewerkt hebben als werknemer in het eerste half jaar van 2020. Personen die in 2020 gewerkt hebben als werknemer zijn vervolgens verdeeld in vier groepen. Als eerste is de groep verdeeld naar degenen die wel en degenen die geen actieve pensioenuitvoerder hadden eind 2019 en eind 2020. Vervolgens is de groep verder opgedeeld naar degenen die gedurende 2020 één baan of meerdere banen hadden. Als de persoon in het gehele jaar dezelfde baan heeft gehad, dan zegt dat iets over de stabiliteit van de baan. Hierdoor is het makkelijker om te bepalen waardoor de waardeoverdracht mislukt is. De groep die geen werknemer was in de eerste helft van 2020 is verdeeld in een groep zelfstandigen en een groep zonder inkomen uit arbeid in de eerste helft van 2020.

De groep zonder inkomen uit arbeid in de eerste helft van 2020 vertegenwoordigt 30 procent van alle mensen met niet-overdraagbaar klein pensioenen (Figuur 4.1). 302 duizend mensen met een niet-overdraagbaar klein pensioen (20 procent van alle mensen met een niet-overdraagbaar pensioen) is zelfstandige. Onder werknemers is de groep zonder pensioenopbouw en met één baan in heel 2020 de grootste groep. Ongeveer 10 procent van alle mensen behoort tot deze groep, de zogenaamde ‘witte vlek’. De kleinste groep zijn werknemers met pensioenopbouw en meerdere banen in 2020, ongeveer één procent van alle mensen met een niet-overdraagbaar klein pensioen.

Figuur 4.1 30 procent van alle mensen met niet-overdraagbare kleine pensioenen zijn mensen die in de eerste helft van 2020 geen inkomen hadden uit arbeid

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek
Toelichting: De percentages betekenen het aandeel van de groep in de gehele populatie mensen met een niet-overdraagbaar klein pensioen.

4.2 Werknemers eerste helft 2020

Werknemers in de eerste helft van 2020 zijn personen die tussen januari en juni een baan hadden in Nederland waarvoor sociale premies zijn afgedragen. Werknemers zijn verdeeld op basis van pensioenopbouw en het aantal banen in 2020. Als eerste is gekeken of de persoon op 31 december 2019 een actieve pensioenbeheerder had. Vervolgens is dit gekoppeld aan het feit of de persoon op 31 december 2020 een actieve pensioenbeheerder had. Als de persoon op beide momenten een actieve pensioenbeheerder had en over heel 2020 één baan heeft gehad, dan had de persoon tijdens de proefuitvraag waarschijnlijk een baan met pensioenopbouw tenzij de persoon werkloos was tijdens de proefuitvraag. Als de persoon geen pensioenopbouw had eind 2019 of eind 2020 en één baan in heel 2020, dan had de persoon waarschijnlijk een baan zonder pensioenopbouw. Ook voor personen in deze groep is het mogelijk dat zij op het moment van de proefuitvraag werkloos waren. Op basis van deze hypothesen zijn de werknemers onderverdeeld in vier groepen:

1. Werknemers met pensioenopbouw ultimo 2019 én 2020 en één baan in heel 2020;
2. Werknemers met pensioenopbouw ultimo 2019 én 2020 en meerdere banen in heel 2020;
3. Werknemers zonder pensioenopbouw ultimo 2019 én/of 2020 en één baan in heel 2020;
4. Werknemers zonder pensioenopbouw ultimo 2019 én/of 2020 en meerdere banen in heel 2020.

4.2.1 Werknemer met pensioenopbouw en één baan

De waardeoverdracht zou in principe moeten lukken voor mensen met een actief pensioen. Als personen een actief pensioen hebben eind 2019 en eind 2020, het gehele jaar gewerkt hebben en één baan hebben gehad in 2020, dan hadden zij ook een actief pensioen op het moment van de proefuitvraag. Echter, het lukt kennelijk niet om het pensioen over te dragen. Aan de ene kant kan de overdracht mislukken doordat de pensioenuitvoerder waar de desbetreffende persoon een actief pensioen heeft, niet gereageerd heeft op de vraag om het pensioen over te nemen. Ook is het mogelijk dat een technisch probleem ervoor heeft gezorgd dat het pensioen niet overgedragen kan worden.

Voor werknemers met een actief pensioen geldt dat de overdracht wel lukt als de overdracht herhaald wordt.

Werknemers met pensioenopbouw en één baan werken het gehele jaar op een vast contract

54 duizend personen hebben een actief pensioen en over heel 2020 één baan. Dit is vier procent van de gehele groep personen met een niet-overdraagbaar klein pensioen. Bijna allemaal hebben ze één klein pensioen, 90 procent. De helft is tussen de 25 en 40 jaar oud. De gemiddelde leeftijd van de groep personen met een actief pensioen en één baan is 41 jaar. Voor deze groep geldt dus ook dat ze gemiddeld nog minstens 25 jaar pensioen op kunnen bouwen voordat het uitbetaald wordt.

Figuur 4.2 laat zien dat 92 procent van de personen met pensioenopbouw en één baan het gehele jaar heeft gewerkt. Voor hen geldt dus dat zij een actief pensioen hadden op het moment van de waardeoverdracht. Voor de overige acht procent geldt dat het mogelijk is dat zij niet werkten op het moment van de waardeoverdracht. Zij hebben meestal wel meer dan zes maanden in het jaar gewerkt.

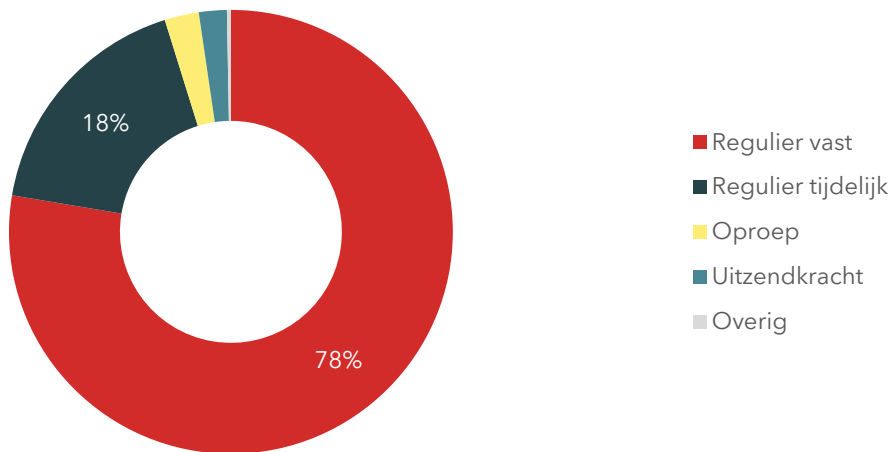
Figuur 4.2 Bijna alle werknemers met pensioenopbouw en één baan heeft in 2020 12 maanden gewerkt

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek

Meer dan drie kwart van personen met pensioenopbouw en één baan in 2020 heeft een vast contract (Figuur 4.3). Dit bevestigt het beeld dat de personen met één baan en pensioenopbouw een stabiele baan hebben. Het herhalen van de overdracht verhoogt dus de succeskans. 18 procent van de personen met pensioenopbouw en één baan in 2020 heeft een tijdelijk contract.

Figuur 4.3 Werknemers met pensioenopbouw en één baan hebben meestal een regulier contract

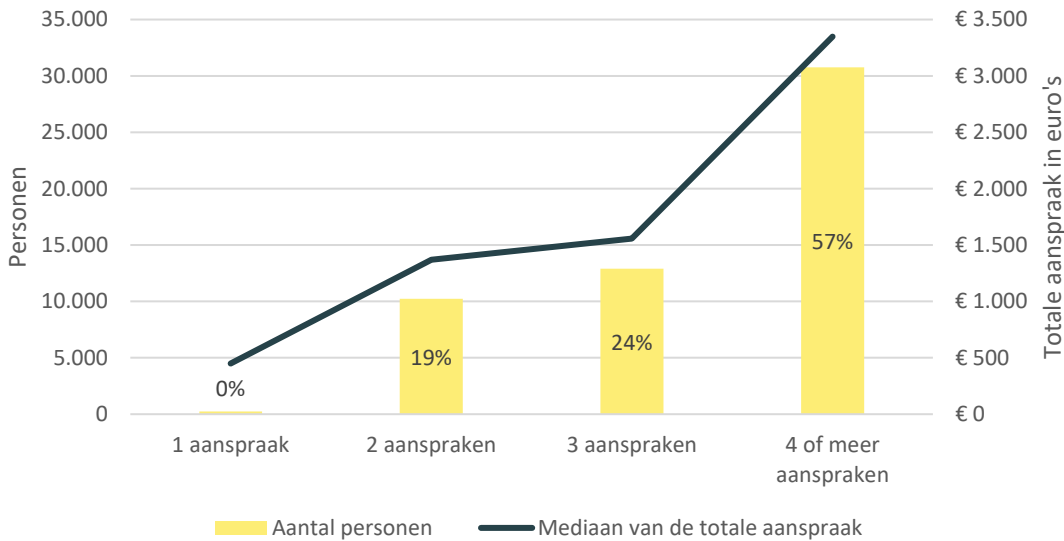

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek

Toelichting: Het type contract is gebaseerd op het type contract dat hoort bij de hoofdbaan. De hoofdbaan van de persoon is de baan met het hoogste inkomen.

Ook uit Figuur 4.4 blijkt dat personen met pensioenopbouw en één baan bijna altijd een totale aanspraak hebben die boven de afkoopgrens ligt. Het bundelen van aanspraken is dus ook een mogelijkheid om een aanspraak van groter dan 500 euro per jaar te creëren. Personen met pensioenopbouw en één baan hebben ook bijna allemaal meerdere aanspraken. Dit is logisch omdat zij ten eerste een inactief klein pensioen hebben en daarnaast dus een actief pensioen. 57 procent heeft vier of meer aanspraken. Het feit dat zij meestal vier of meer aanspraken hebben wijst erop dat zij in het verleden relatief vaak van baan zijn gewisseld.

Figuur 4.4 Bijna iedereen met pensioenopbouw en één baan heeft meerdere aanspraken

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek
 Toelichting: Het aantal personen hoort bij de linkeras. De rechteras hoort bij hoogte van de totale aanspraak. De totale aanspraak is berekend door alle aanspraken bij elkaar op te tellen.

4.2.2 Werknemer met pensioenopbouw en meerdere banen

Het niet lukken van de waardeoverdracht van pensioenen van mensen met pensioenopbouw ultimo 2019 en 2020 en meerdere banen in 2020 kan verschillende oorzaken hebben. Ten eerste kan het zijn dat mensen van baan veranderd zijn en dat er geen pensioenopbouw is in de nieuwe baan. Ten tweede kan de persoon op het moment van de uitvraag voor de waardeoverdracht zonder baan hebben gezeten. Als laatste kan ook bij deze groep sprake zijn van een technische fout of pensioenuitvoerders die niet reageren op het verzoek van de overdracht. In alle drie de gevallen verhoogt het herhalen van de overdracht de succeskans.

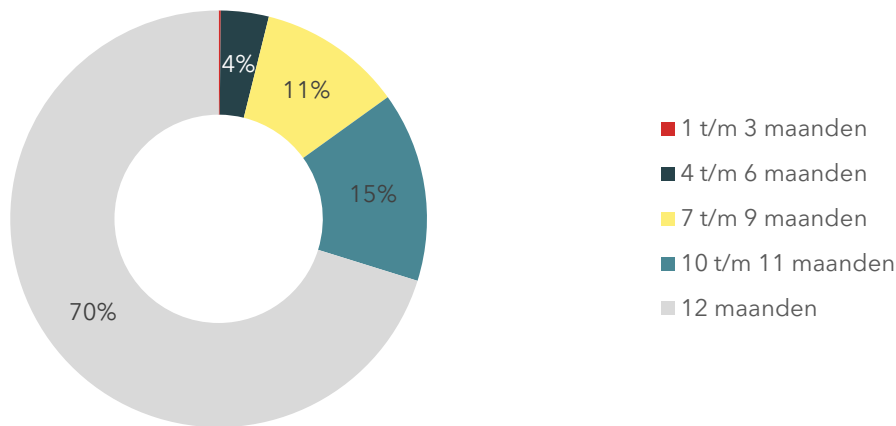
Werknemers met pensioenopbouw en meerdere banen zijn relatief jong en hebben een flexibel contract

Eén procent van de mensen met een niet-overdraagbaar klein pensioen heeft meerdere banen in 2020 en pensioenopbouw ultimo 2019 en ultimo 2020. Dit is dus een relatief klein gedeelte van alle mensen met een niet-overdraagbaar klein pensioen. Ze zijn relatief jong, gemiddeld 38 jaar. 63 procent van de mensen met pensioenopbouw en meerdere banen is jonger dan 40 jaar. Het overgrote deel heeft twee banen in 2020, 78 procent.

70 procent van de mensen met pensioenopbouw en meerdere banen in 2020 heeft het gehele jaar gewerkt (Figuur 4.5). Zij waren dus actief als werknemer ten tijde van de proefuitvraag. 30 procent heeft niet het gehele jaar gewerkt. Zij waren dus mogelijk geen werknemer gedurende de proefuitvraag.

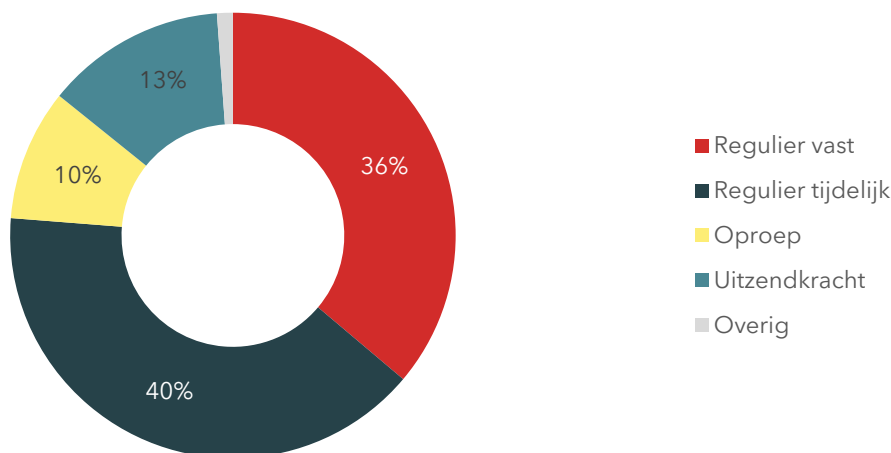
Figuur 4.5 Het merendeel van de werknemers met pensioenopbouw en meerdere banen werkt het gehele jaar

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek

Mensen met pensioenopbouw en meerdere banen hebben voornamelijk een flexibel contract (tijdelijk, oproep of uitzendkracht), zie Figuur 4.6. De kans is dus groot dat zij een flexibel arbeidspatroon hebben. Het flexibele arbeidspatroon kan het mislukken van de overdracht verklaren, enerzijds omdat de persoon een baan had zonder pensioenopbouw en anderzijds omdat de persoon geen baan had op het moment van de overdracht. Uit Figuur 4.5 blijkt echter dat de kans groot is de persoon wel aan het werk was tijdens de proefuitvraag, maar 30 procent heeft minstens één maand niet gewerkt.

Figuur 4.6 40 procent van de werknemers met pensioenopbouw en meerdere banen heeft een tijdelijk contract

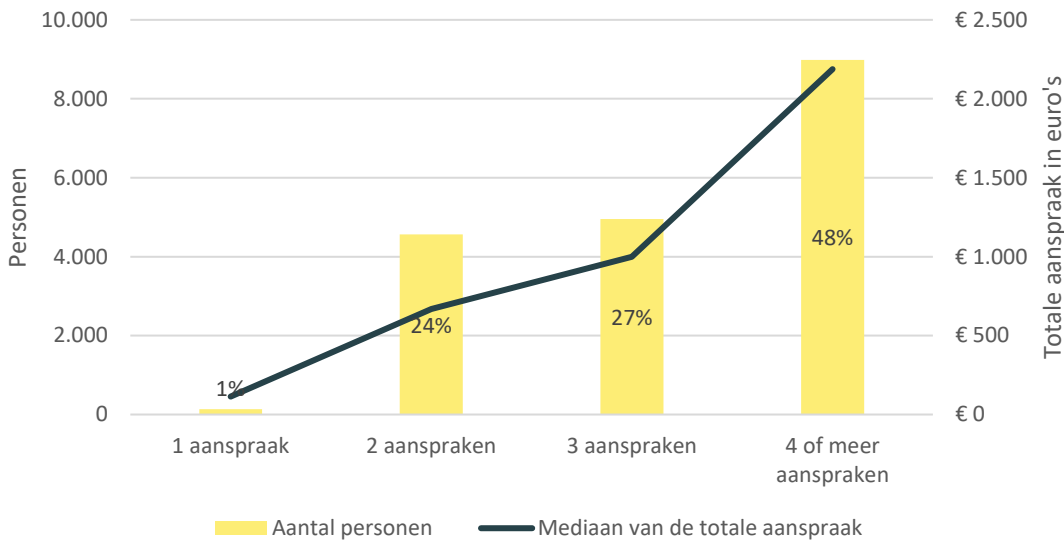
Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek

Toelichting: Het type contract is gebaseerd op het type contract dat hoort bij de hoofdbaan. De hoofdbaan van de persoon is de baan met het hoogste inkomen.

Bijna alle mensen met pensioenopbouw en meerdere banen hebben een totale aanspraak die boven de afkoopgrens ligt (Figuur 4.7). Het bundelen van alle aanspraken zou dus voor bijna allemaal een oplossing zijn. Net als bij de

mensen met pensioenopbouw en één baan, blijkt dat mensen met pensioenopbouw en meerdere banen ook vaak meerdere aanspraken hebben. Ook voor deze groep is dat logisch omdat zij dus ultimo 2019 en 2020 een actief pensioen hebben. Ze hebben wel minder vaak vier of meer aanspraken, 48 procent. Dit komt waarschijnlijk doordat ze jonger zijn.

Figuur 4.7 99 procent van de werknemers met pensioenopbouw en meerdere banen heeft meerdere aanspraken

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek
 Toelichting: Het aantal personen hoort bij de linker-as. De rechter-as hoort bij hoogte van de totale aanspraak. De totale aanspraak is berekend door alle aanspraken bij elkaar op te tellen.

4.2.3 Werknemer zonder pensioenopbouw en één baan

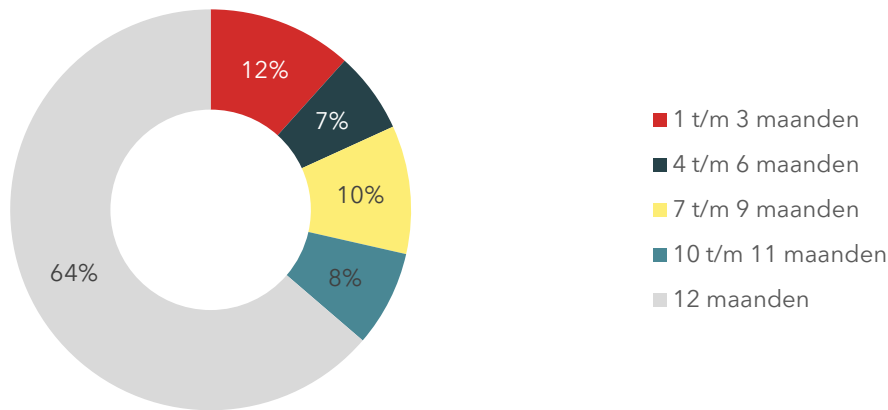
De waardeoverdracht bij mensen zonder pensioenopbouw ultimo 2019 én/of 2020 met één baan in heel 2020 mislukt waarschijnlijk omdat de persoon geen pensioen opbouwt bij de werkgever (een zogeheten witte werknemer). Aangezien deze groep één baan in het jaar heeft is de kans groot dat dit hun vaste baan is. Wanneer de persoon niet het gehele jaar gewerkt heeft kan het zo zijn dat de persoon werkloos was tijdens de proefuitvraag.

Bijna twee derde van de werknemers zonder pensioenopbouw en één baan werkte het gehele jaar

147 duizend van de 1,5 miljoen mensen met een niet-overdraagbaar klein pensioen heeft één baan in 2020 maar geen pensioenopbouw. Dit is dus ongeveer 10 procent. Bijna de helft is tussen de 25 en 40 jaar oud. De gemiddelde leeftijd is 41 jaar. 80 procent heeft één klein pensioen.

Ongeveer twee derde van de werknemers zonder pensioenopbouw en één baan in heel 2020 werkt het gehele jaar (Figuur 4.8). Zij hadden dus waarschijnlijk tijdens de overdracht een baan zonder pensioenopbouw. Voor een derde is het mogelijk dat zij tijdens de waardeoverdracht niet aan het werk waren en dat de overdracht mislukt is doordat ze niet actief waren.

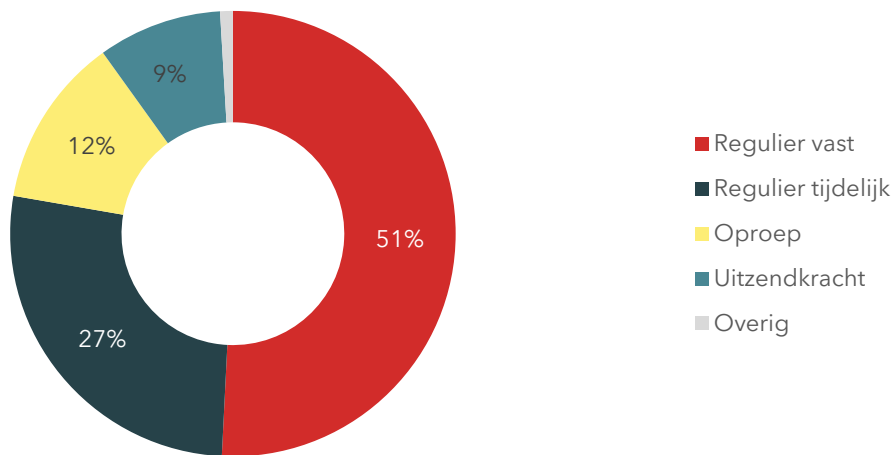
Figuur 4.8 Bijna driekwart van de werknemers zonder pensioenopbouw en één baan werkt het gehele jaar

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek

De helft van de werknemers met één baan in 2020 zonder pensioenopbouw heeft een vast contract (Figuur 4.9). De kans is dus groot dat ze deze baan voor een langere tijd hebben. Daarnaast heeft een kwart een tijdelijk contract. Ook bij een tijdelijk contract is de kans groot dat de persoon de baan voor een langere tijd heeft. Dit betekent dat een groot gedeelte van de groep personen zonder pensioenopbouw met één baan deze baan de komende jaren nog heeft. Het herhalen van de overdracht heeft dan geen zin, omdat zij witte werknemer zijn.

Figuur 4.9 51 procent van de werknemers zonder pensioenopbouw en één baan heeft een vast contract

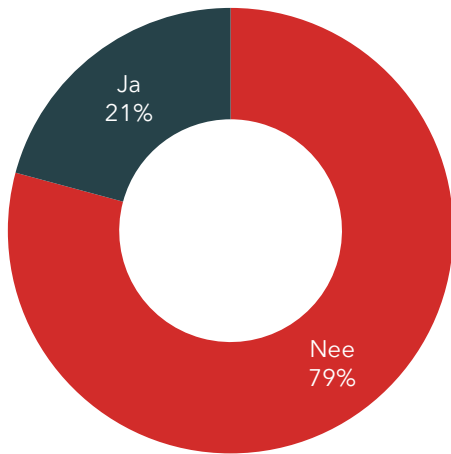

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek

Toelichting: Het type contract is gebaseerd op het type contract dat hoort bij de hoofdbaan. De hoofdbaan van de persoon is de baan met het hoogste inkomen.

Eind 2020 heeft 21 procent van de personen zonder pensioenopbouw en één baan in heel 2020 een actieve pensioenbeheerder, zie Figuur 4.10. Als de waardeoverdracht aan het eind van 2020 weer geprobeerd zou zijn dan was voor 20 procent een oplossing gevonden.

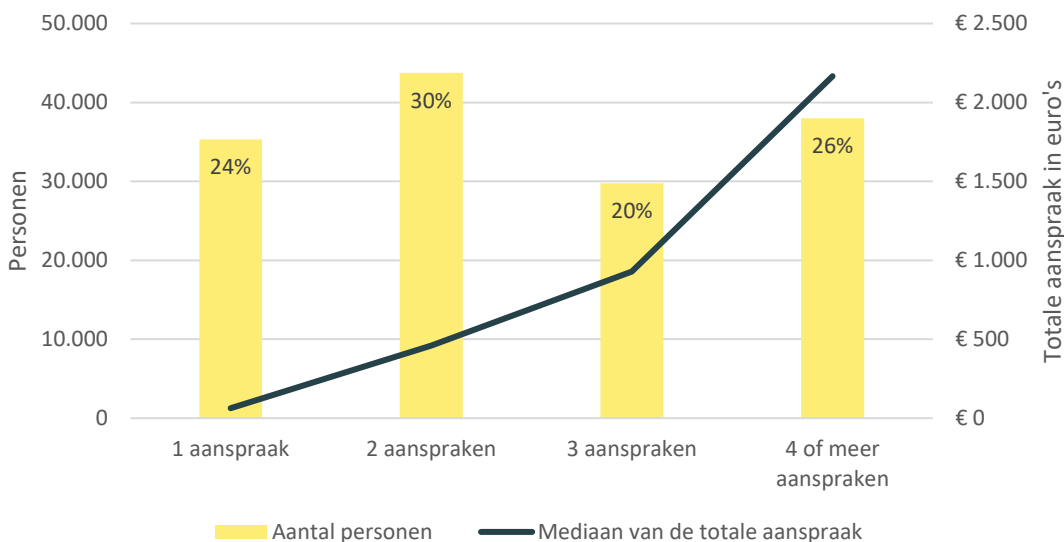
Figuur 4.10 21 procent van de werknemers zonder pensioenopbouw met één baan heeft eind 2020 een actieve pensioenuitvoerder

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek
 Toelichting: Het figuur geeft het percentage dat op 31 december 2020 een actieve pensioenbeheerder heeft.

Personen met drie of meer aanspraken hebben een totale aanspraak die boven de afkoopgrens ligt (Figuur 4.11). Dit is ongeveer 46 procent. Het bundelen van de aanspraken is voor mensen met drie of meer aanspraken een oplossing. Voor mensen met één of twee aanspraken is het bundelen van de aanspraken geen oplossing. De totale aanspraak van mensen met één of twee aanspraken ligt meestal onder de afkoopgrens.

Figuur 4.11 54 procent van de werknemers zonder pensioenopbouw en één baan heeft één of twee aanspraken

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek
 Toelichting: Het aantal personen hoort bij de linkeras. De rechteras hoort bij hoogte van de totale aanspraak. De totale aanspraak is berekend door alle aanspraken bij elkaar op te tellen.

4.2.4 Werknemer zonder pensioenopbouw en meerdere banen

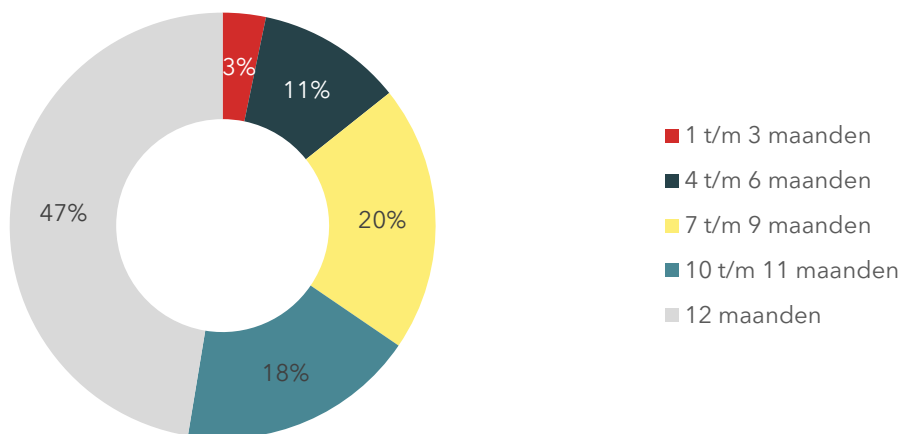
Werknemers zonder pensioenopbouw ultimo 2019 én/of 2020 en meerdere banen in heel 2020 hebben waarschijnlijk op het moment van de overdracht een baan zonder pensioenopbouw. Mogelijk verandert dit als de persoon van baan wisselt. Ook kan het zijn dat de persoon op het moment van de overdracht geen baan had. Dan kan de persoon later in het jaar wel een baan krijgen, met of zonder pensioenopbouw.

Werknemers zonder pensioenopbouw en meerdere banen hebben een flexibele arbeidsrelatie

Vier procent van de gehele groep niet overdraagbare pensioenen is van mensen met meerdere banen in 2020 en zonder pensioenopbouw. Het gaat om ongeveer 66 duizend mensen. 65 procent is jonger dan 40 jaar. Gemiddeld is de groep 37 jaar oud. 72 procent heeft twee banen in 2020.

Minder dan de helft van de personen zonder pensioenopbouw en meerdere banen heeft in 2020 het gehele jaar gewerkt (Figuur 4.12). Het is dus goed mogelijk dat de persoon niet aan het werk was tijdens de proefuitvaag. Het aantal maanden dat zij inactief waren is meestal tussen de één en vijf maanden.

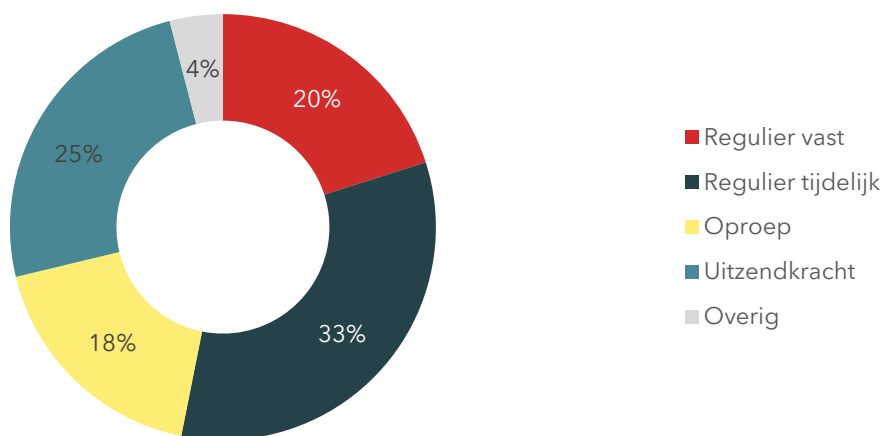
Figuur 4.12 De helft van de werknemers zonder pensioenopbouw en meerdere banen werkt niet het gehele jaar

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek

Het merendeel van de mensen zonder pensioenopbouw en meerdere banen in 2020 heeft een flexibele baan, zie Figuur 4.13. Vooral het aandeel uitzend- en oproepkrachten is significant hoger dan bij de andere groepen werknemers. Het hoge aandeel uitzend- en oproepkrachten wijst erop dat mensen relatief vaak van baan veranderen. Daarom is de kans relatief groot dat zij later wel een baan hebben met pensioenopbouw.

Figuur 4.13 Werknemers zonder pensioenopbouw en meerdere banen hebben voornamelijk een flexibel contract

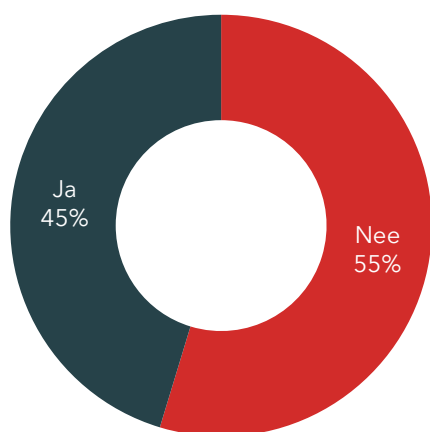

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek

Toelichting: Het type contract is gebaseerd op het type contract dat hoort bij de hoofdbaan. De hoofdbaan van de persoon is de baan met het hoogste inkomen.

45 procent van de mensen met meerdere banen en zonder actieve pensioenopbouw heeft eind 2020 wel een baan met pensioenopbouw (Figuur 4.14). Het opnieuw proberen van de waardeoverdracht eind 2020 zou voor bijna de helft een succesvolle overdracht opleveren.

Figuur 4.14 45 procent van de werknemers zonder pensioenopbouw en meerdere banen heeft eind 2020 wel pensioenopbouw

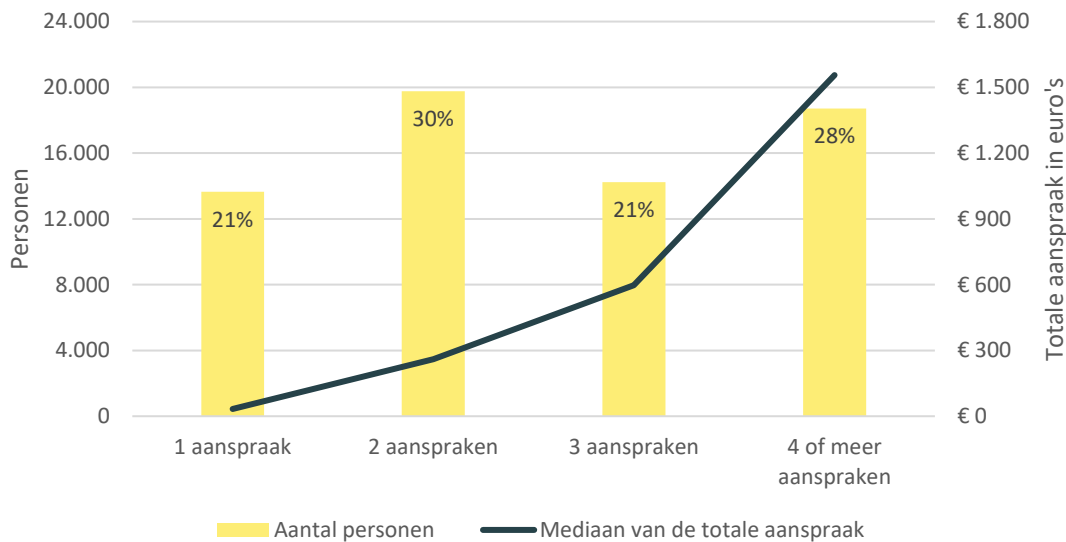
Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek

Toelichting: Het figuur geeft het percentage dat op 31 december 2020 een actieve pensioenbeheerder heeft.

51 procent van de mensen met meerdere banen en zonder actieve pensioenopbouw heeft één of twee aanspraken, zie Figuur 4.15. Zij hebben meestal een totale aanspraak van minder dan 260 euro per jaar. Voor de overige 49 procent is de totale aanspraak meestal hoger dan de afkoopgrens. De aanspraken bundelen zou voor hun wel een

oplossing zijn. Het gaat echter wel om de mediaan van de groep, oftewel er zijn ook mensen met drie of meer aanspraken die geen totale aanspraak hebben die boven de afkoopgrens uitkomt.

Figuur 4.15 Werknemers zonder pensioenopbouw en meerdere banen met één of twee aanspraken hebben meestal een totale aanspraak onder de afkoopgrens

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek
 Toelichting: Het aantal personen hoort bij de linker-as. De rechter-as hoort bij hoogte van de totale aanspraak. De totale aanspraak is berekend door alle aanspraken bij elkaar op te tellen.

4.3 Geen werknemer eerste helft 2020

De personen die geen werknemer zijn in de eerste helft van 2020 zijn ingedeeld op basis van hun inkomstenbronnen. Mensen kunnen tegelijkertijd meerdere inkomstenbronnen hebben, ze kunnen zelfstandige zijn en daarnaast inkomen uit een uitkering hebben. Daarom is ervoor gekozen om iedereen die zelfstandig was in de eerste helft van 2020 in de groep zelfstandigen onder te brengen, ongeacht andere inkomstenbronnen. De rest is ingedeeld in de groep zonder inkomen uit arbeid in de eerste helft van 2020. Personen die werknemer zijn en zelfstandige zijn in de eerste helft van 2020 vallen in de groep werknemer (Paragraaf 5.2). De mensen die geen werknemer zijn in de eerste helft van 2020 zijn dus ingedeeld in de volgende twee groepen:

1. Zelfstandigen;
2. Geen inkomen uit arbeid in de eerste helft van 2020.

4.3.1 Zelfstandigen

Voor zelfstandigen is het logisch dat de waardeoverdracht mislukt is, zij zijn namelijk geen werknemer. Het is de vraag of zelfstandigen nog terugkeren als werknemer. Als zelfstandigen niet terugkeren als werknemer, dan is het in de toekomst ook niet mogelijk om het pensioen over te dragen.

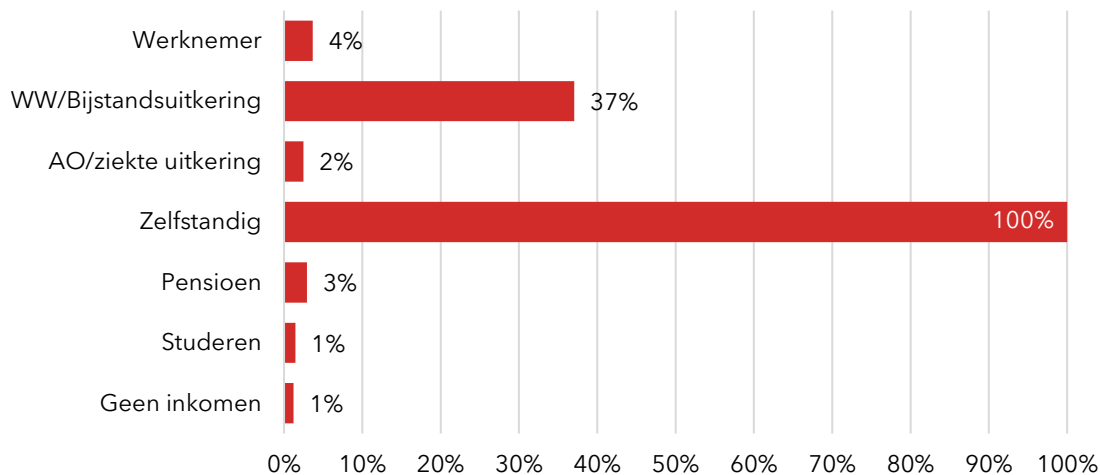
Zelfstandigen keren zelden terug als werknemer en hebben een totale aanspraak die hoger is dan de afkoopgrens
 Zelfstandigen vertegenwoordigen een relatief groot deel van alle niet-overdraagbare kleine pensioenen. Ongeveer 300 duizend personen met een niet-overdraagbaar klein pensioen is zelfstandige. Dat is 20 procent van de gehele

groep mensen met een niet-overdraagbare klein pensioen. De gemiddelde leeftijd van zelfstandigen is 45 jaar. Dat komt voornamelijk doordat 38 procent ouder is dan 50 jaar. Zelfstandigen zijn ook vaker man, 57 procent.

Figuur 4.16 laat zien dat vier procent van de zelfstandigen in de tweede helft van 2020 terugkeert als werknemer.⁴ De kans is dus klein dat zelfstandigen terugkeren als werknemer en actieve pensioenopbouw krijgen. 37 procent van de zelfstandigen heeft in 2020 ook inkomen uit een WW-/bijstandsuitkering.

Figuur 4.16 Zelfstandigen keren zelden terug als werknemer

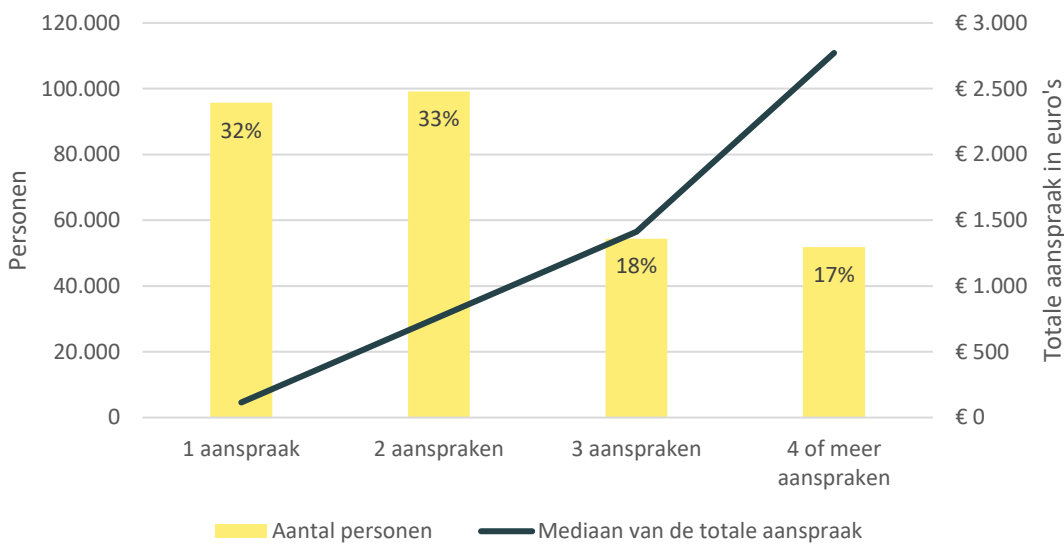
Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek

Toelichting: De data betreffen het inkomen in het gehele jaar 2020. Het is mogelijk dat de persoon meerdere inkomsten tegelijk heeft. Ook is het mogelijk dat de persoon een maand geen inkomen had en de maanden daarna een WW-/bijstandsuitkering. Hierdoor tellen de percentages niet op tot 100 procent. Voor inkomen als werknemer geldt dat het om de tweede helft van 2020 gaat. Als de persoon in de eerste helft van 2020 inkomen als werknemer had gehad dan behoorde de persoon tot de groepen werknemers uit Paragraaf 5.2.

Zelfstandigen hebben meestal één of twee aanspraken (Figuur 4.17). De mensen met één aanspraak hebben logischerwijs een aanspraak die onder de afkoopgrens ligt, het niet-overdraagbare kleine pensioen. Het overgrote deel van de zelfstandigen met twee of meer aanspraken heeft een totale aanspraak die boven de afkoopgrens ligt. Het bundelen van de aanspraak is dus een optie voor zelfstandigen.

⁴ Het gaat per definitie om mensen die in de tweede helft van 2020 gewerkt hebben als werknemer, omdat iedereen die in de eerste helft van 2020 gewerkt heeft als werknemer onder de groepen uit Paragraaf ?? valt.

Figuur 4.17 Zelfstandigen met twee of meer aanspraken hebben meestal een totale aanspraak van boven de afkoopgrens

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek
 Toelichting: Het aantal personen hoort bij de linker-as. De rechter-as hoort bij hoogte van de totale aanspraak. De totale aanspraak is berekend door alle aanspraken bij elkaar op te tellen.

4.3.2 Geen inkomen uit arbeid eerste helft 2020

Voor personen zonder inkomen uit arbeid geldt hetzelfde als voor zelfstandigen, ze hebben niet gewerkt als werknemer in de eerste helft van 2020. Omdat ze niet gewerkt hebben als werknemer bouwden ze tijdens de proefuitvraag geen actief pensioen op. De kans dat mensen zonder inkomen uit arbeid in de eerste helft van 2020 terugkeren als werknemer is wel groter dan bij zelfstandigen. Het gaat bijvoorbeeld om mensen met een WW-/bijstandsuitkering, daar is het doel wel terugkeren op de arbeidsmarkt. Voor mensen met een AO-/ziekte-uitkering is de kans op terugkeer lager. Hetzelfde geldt voor mensen zonder inkomen.

450 duizend van 1,5 miljoen heeft geen inkomen uit arbeid in de eerste helft van 2020

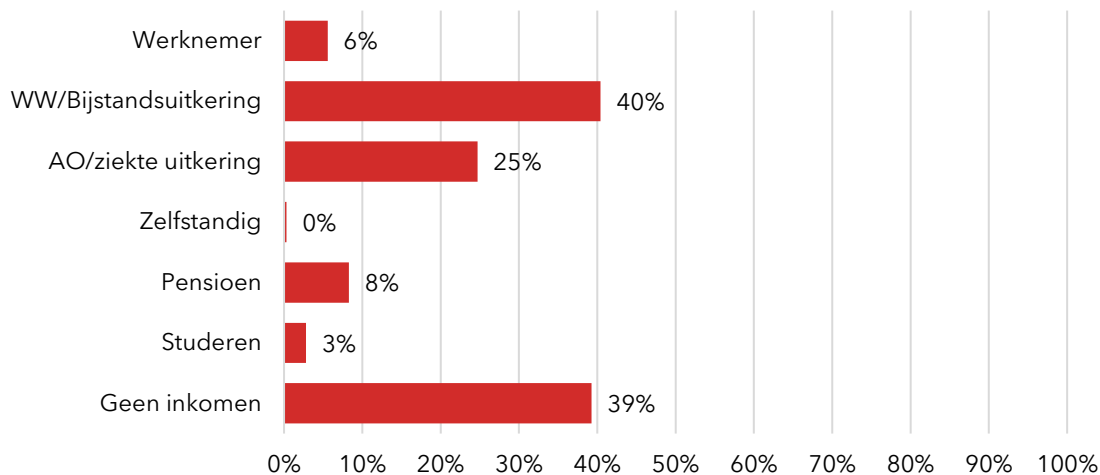
Personen zonder inkomen uit arbeid in de eerste helft van 2020 vertegenwoordigen de grootste groep onder mensen met een niet-overdraagbaar klein pensioen. Het gaat in het totaal om 450 duizend mensen oftewel 30 procent van de gehele groep. Mensen zonder inkomen uit arbeid in de eerste helft van 2020 hebben relatief vaak meerdere niet-overdraagbare kleine pensioenen. 23 procent heeft meer dan één niet-overdraagbaar klein pensioen.

De gemiddelde leeftijd van mensen zonder inkomen uit arbeid in de eerste helft van 2020 is 48 jaar. Daarmee is dit de oudste groep. 51 procent is ouder dan 50 jaar. Dit verlaagt de kans dat mensen zonder inkomen uit arbeid terugkeren als werknemer.

Personen zonder inkomen uit arbeid in de eerste helft van 2020 hebben voornamelijk inkomen uit een WW-/bijstandsuitkering. Daarnaast heeft 39 procent periodes zonder inkomen. Mogelijk is de partner hoofdkostwinner. Voor beide groepen is er een mogelijkheid dat zij terugkeren als werknemer. In Figuur 4.18 is echter ook te zien dat maar

zes procent in de tweede helft van 2020 inkomen heeft als werknemer.⁵ Dit heeft mogelijk te maken met het feit dat deze groep vooral personen ouder dan 50 jaar betreft.

Figuur 4.18 Mensen zonder inkomen uit arbeid in de eerste helft van 2020 hebben meestal inkomen uit WW-/bijstandsuitkering of helemaal geen inkomen

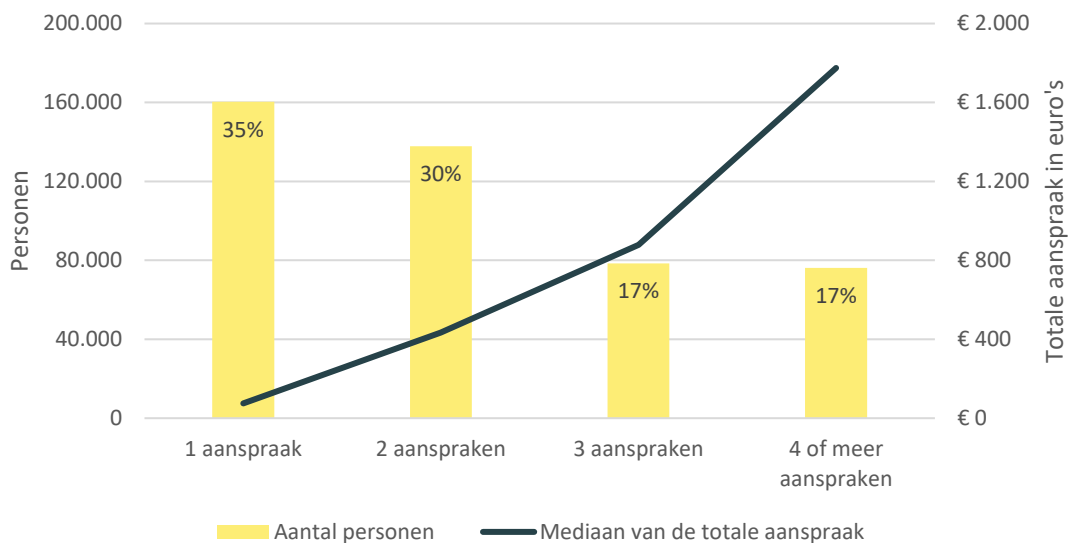
Bron: CBS-Microdata. bewerkingen SEO Economisch Onderzoek

Toelichting: De data betreft inkomen in het gehele jaar 2020. Het is mogelijk dat de persoon meerdere inkomsten tegelijk heeft. Ook is het mogelijk dat de persoon een maand geen inkomen had en de maanden daarna een WW-/bijstandsuitkering. Hierdoor tellen de percentages niet op tot 100 procent. Voor inkomen als werknemer geldt dat het om de tweede helft van 2020 gaat. Als de persoon in de eerste helft van 2020 inkomen als werknemer had gehad dan behoorde de persoon tot de groepen werknemers uit Paragraaf 5.2.

35 procent van de personen zonder inkomen uit arbeid in de eerste helft van 2020 heeft één aanspraak (Figuur 4.19). 30 procent heeft twee aanspraken. Voor personen met één of twee aanspraken is de totale aanspraak lager dan de afkoopgrens. Het bundelen van aanspraken is meestal genoeg om een aanspraak boven de afkoopgrens te creëren voor mensen met drie of meer aanspraken.

⁵ Het gaat per definitie om mensen die in de tweede helft van 2020 gewerkt hebben als werknemer, omdat iedereen die in de eerste helft van 2020 gewerkt heeft als werknemer onder de groepen uit Paragraaf 5.2 valt.

Figuur 4.19 35 procent van de mensen zonder inkomen uit arbeid in de eerste helft van 2020 heeft één aanspraak

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek
 Toelichting: Het aantal personen hoort bij de linkeras. De rechteras hoort bij hoogte van de totale aanspraak. De totale aanspraak is berekend door alle aanspraken bij elkaar op te tellen.

5 Mogelijke aanpassingen regelgeving

De voorgaande hoofdstukken geven een beeld waarom automatische waardeoverdracht in bepaalde situaties niet succesvol is. Uit de analyse komen drie belangrijke redenen naar voren:

1. De rechthebbende verblijft in Nederland en is regelmatig werkzaam in loondienst, maar werkt op het moment van de uitvraag niet bij een werkgever waar hij pensioen opbouwt;
2. De rechthebbende verblijft in Nederland maar werkt niet in loondienst en bouwt om die reden geen collectief pensioen meer op;
3. De rechthebbende verblijft buiten Nederland.

Voor alle drie de genoemde redenen biedt de huidige regelgeving (in ieder geval ten aanzien van de kleine pensioenen opgebouwd vóór 2018) geen concrete oplossing. Het kleine pensioen kan niet worden overgedragen en de pensioenuitvoerder zal in de meeste gevallen de kleine pensioenen tot de pensioendatum moeten administreren. Vervolgens moet de pensioenuitvoerder op de pensioendatum het voorstel doen om alsnog tot eenmalige afkoop van het kleine pensioen over te gaan. Voor beide partijen leidt dit tot een onwenselijk resultaat; de rechthebbende ontvangt geen levenslange pensioenuitkering maar een eenmalig bedrag en de pensioenuitvoerder moet tot de pensioendatum relatief veel kosten maken om het kleine pensioen te beheren. Het is ook mogelijk dat de rechthebbende niet getraceerd kan worden en/of niet reageert op het verzoek tot afkoop, waardoor de ongunstige situatie ontstaat dat het geld helemaal niet op de bestemming komt.

De opdrachtgevers hebben SEO verzocht om alternatieven te ontwikkelen die de doelstellingen van de wetgeving en de belangen van de betrokkenen meer tegemoetkomen. Het betreft alternatieven die binnen de bestaande regelgeving niet mogelijk zijn, de wet moet hiervoor dus aangepast worden. Deze alternatieven zijn beschreven en getoetst aan de hand van de onderzoeksresultaten. In dit hoofdstuk worden deze alternatieven toegelicht en wordt aangegeven welk alternatief in welke situatie effectief zou kunnen zijn.

5.1 Alternatief 1: Herhalen van het verzoek

Anders dan bij de kleine pensioenen die vanaf 2018 zijn ontstaan, is het ten aanzien van de kleine pensioenen van vóór 2018 wettelijk niet toegestaan om het verzoek voor automatische overdracht te herhalen. Vanwege de omvang van de operatie (vier miljoen kleine pensioenen die worden aangeboden) is ervoor gekozen om deze 'oude' kleine pensioenen slechts eenmalig aan te kunnen bieden voor overdracht. De operatie is nog in volle gang en zal naar verwachting tot eind 2023 voortduren.

Het eerste alternatief is om, na afronding van de initiële operatie, de mogelijkheid te bieden om de 'oude' kleine pensioenen voor een tweede of derde keer aan te bieden bij het Pensioenregister. Dit kan bijvoorbeeld door deze 'oude' kleine pensioenen mee te laten lopen in de periodieke uitvraag van de kleine pensioenen die na 1 januari 2018 zijn ontstaan. De ervaringen met een tweede en derde aanbod van de pensioenen die vanaf 2018 zijn ontstaan wijzen uit dat er nog altijd een behoorlijk aantal succesvolle overdrachten plaatsvindt.

Een wetswijziging die het mogelijk maakt om de kleine pensioenen van voor 2018 herhaaldelijk aan te bieden is relatief eenvoudig van aard, de impact ervan zal beperkt zijn voor de betrokkenen en brengt het doel van de regelgeving dichterbij.

5.2 Alternatief 2: Herinvoeren van afkoop bij emigratie

Tot de invoering van de Pensioenwet in 2007 bood de pensioenwetgeving de mogelijkheid om bij het vertrek van een deelnemer naar het buitenland een klein pensioen eenmalig af te kopen. De grens die hiervoor destijds gold was het dubbele van de afkoopgrens die op de pensioendatum werd gehanteerd. Met de invoering van de Pensioenwet verdween deze bepaling uit de wetgeving. De Pensioenwet bevatte immers de mogelijkheid om ten aanzien van alle kleine pensioenen een tussentijdse afkoop te doen, of er nu geëmigreerd werd of niet. Vervolgens kwam met de invoering van de automatische waardeoverdracht in 2019 de mogelijkheid van tussentijdse afkoop weer te vervallen. Maar de eenmalige afkoop voor degenen die vertrokken naar het buitenland kwam niet meer terug.

Gezien de toenemende arbeidsmobiliteit binnen Europa zien pensioenuitvoerders (met name in sectoren als land- en tuinbouw, horeca en uitzenden) een groeiende groep van werknemers die tijdelijk in Nederland verblijft en in veel gevallen een klein pensioen opbouwt. Na beëindiging van hun werkzaamheden vertrekken deze werknemers weer, veelal naar hun land van herkomst. Voor deze groep is automatische overdracht kansloos, aangezien er geen nieuwe Nederlandse pensioenuitvoerder te vinden zal zijn. Internationale overdracht is in de praktijk vrijwel onmogelijk en in veel gevallen zullen de betreffende werknemers zich er niet bewust van zijn dat zij recht hebben op een klein pensioen. De pensioenuitvoerder heeft grote uitdagingen om de rechthebbende op de pensioendatum te traceren teneinde het kleine pensioen alsnog op de pensioendatum af te kunnen kopen. In een aantal gevallen zal dat niet lukken. Het pensioen zal nooit uitgekeerd worden, omdat de rechthebbende niet op de hoogte is en de pensioenuitvoerder de betrokkene niet kan bereiken. Een onbevredigende situatie voor beide partijen dus.

Het alternatief voor deze groep is om in geval van vertrek naar het buitenland de pensioenuitvoerder direct de mogelijkheid te geven om het kleine pensioen eenmalig af te kopen. Door dit alleen toe te staan bij vertrek naar het buitenland (blijkend uit BRP-registratie) is misbruik van deze bepaling uitgesloten. Op het moment van vertrek zal de kans op contact met de betrokkene nog groot zijn. De communicatie met de betreffende deelnemers kan hierop ook gericht worden (bijvoorbeeld in de eigen taal). Dat vergroot de kans op succesvolle afkoop. De wetswijziging die voor dit alternatief nodig is, kan in feite uit de oude wetgeving worden gehaald (artikel 32 lid 5 PSW).

5.3 Alternatief 3: Overdragen naar een andere 'slaperspraak'

Op dit moment is automatische waardeoverdracht uitsluitend mogelijk als de rechthebbende bij een andere Nederlandse pensioenuitvoerder actief pensioen opbouwt. Uit de voorgaande hoofdstukken is gebleken dat de personen met niet-overdraagbare kleine pensioenen meestal een andere 'slapende' pensioenaanspraak hebben bij een andere pensioenuitvoerder. Een aanzienlijk deel van deze 'slapende' pensioenaanspraken ligt boven de afkoopgrens. Bij dit alternatief wordt het mogelijk gemaakt om het kleine pensioen over te dragen naar een pensioenuitvoerder die een 'slapend' pensioen boven de afkoopgrens van dezelfde rechthebbende beheert. Op deze wijze wordt het doel van de wetgeving, namelijk het bundelen van pensioenaanspraken en het behouden van de pensioenbestemming, alsnog bereikt.

De invoering van dit alternatief is complexer dan het eerste en tweede alternatief. Ten eerste moet de informatievoorziening (lees: het ingerichte ICT-proces) in het Pensioenregister aangepast worden. Het Pensioenregister kan op dit moment namelijk nog niet vaststellen of de rechthebbende van het kleine pensioen een slapende aanspraak boven de afkoopgrens heeft. Ten tweede kunnen aanspraken uit het verleden in 'oude' administratiesystemen zitten

waardoor deze niet makkelijk (of alleen tegen hoge kosten) te koppelen zijn aan het systeem van automatische waardeoverdracht. Ten derde geldt bij verzekeraars dat dit alternatief kan leiden tot bijbetalingen voor werkgevers. En ten slotte zal de wetgeving aangepast moeten worden om dit alternatief mogelijk te maken.

5.4 Effectiviteit van de alternatieven

De drie beschreven alternatieven bieden elk voor een deel van de gesignaleerde groepen een mogelijke oplossing (Figuur 5.1). Per alternatief wordt beschreven voor welke groepen het alternatief het best tegemoet komt aan de doelstellingen van de wetgeving en de belangen van de betrokkenen.

5.4.1 Alternatief 1: Herhalen van het verzoek

Het herhalen van het verzoek tot overdracht is met name effectief voor de groepen werknemers met pensioenopbouw waarvan om onbekende redenen de automatische waardeoverdracht niet gelukt is. Zij hebben namelijk een actieve pensioenuitvoerder en daarom zou de overdracht bij herhaling waarschijnlijk slagen. Ook is het effectief voor werknemers zonder pensioenopbouw en met meerdere banen. Zij veranderen relatief vaak van baan. Het is daarom aannemelijk dat zij op een later moment wel actief pensioen opbouwen.

5.4.2 Alternatief 2: Herinvoeren van afkoop bij emigratie

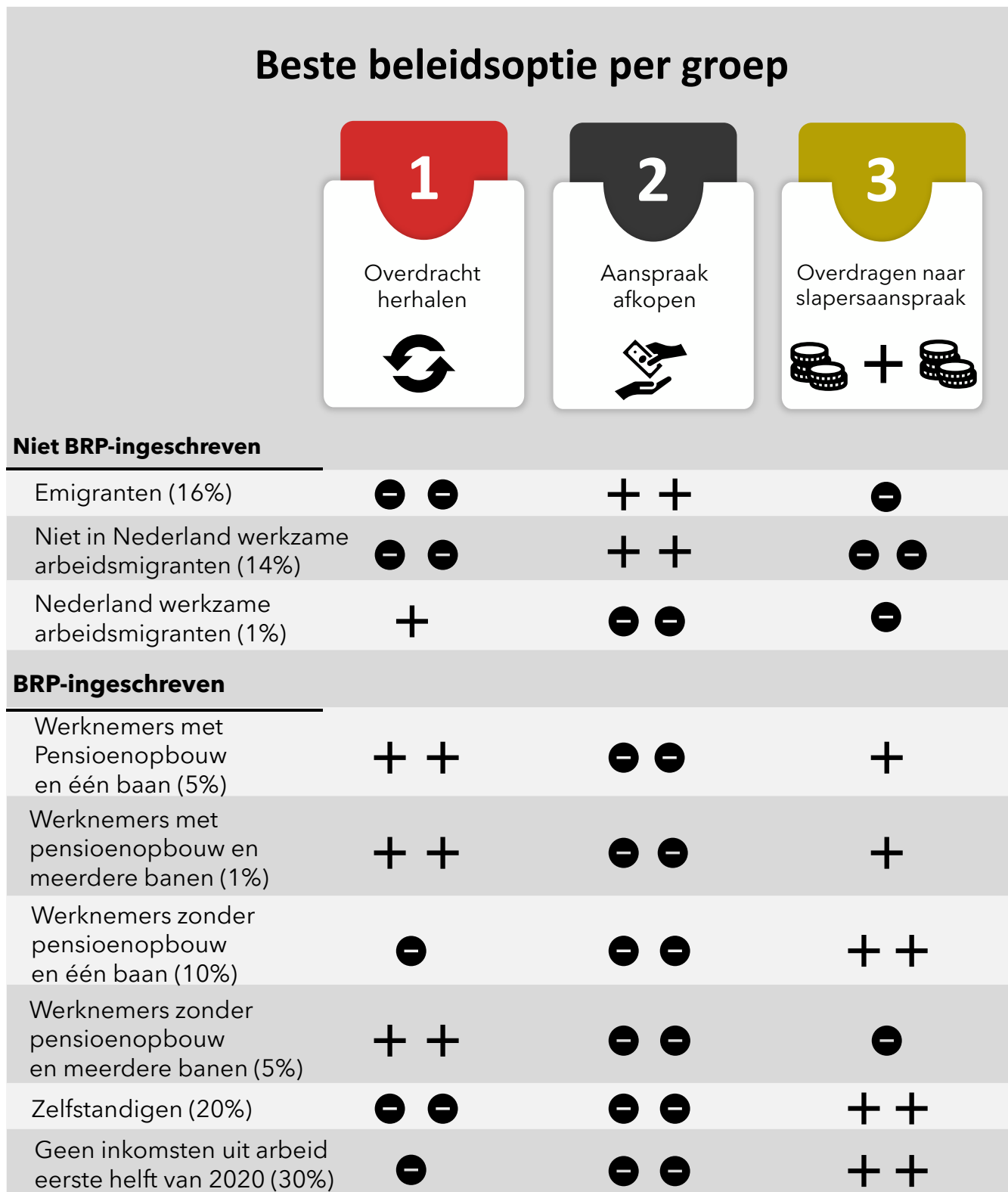
Het herinvoeren van de afkoop bij emigratie is relevant voor emigranten en arbeidsmigranten die niet meer in Nederland werkzaam zijn. Deze groepen hebben veelal geen andere aanspraken boven de afkoopgrens, de kans dat zij terugkeren naar Nederland is beperkt en het is de vraag of hun pensioen op pensioendatum zal worden uitgerekt. Voor deze groepen is een eenmalige afkoop op het moment van emigratie de beste oplossing.

5.4.3 Alternatief 3: Overdragen naar een andere 'slapersaanspraak'

Het overdragen van het inactieve kleine pensioen naar een andere 'slapersaanspraak' zal met name effectief zijn voor enerzijds werknemers die geen actieve pensioenopbouw hebben en anderzijds mensen die niet meer in loondienst werkzaam zijn (ZZP, uitkering). De laatste groep zal naar verwachting op korte termijn ook niet meer in loondienst treden. De personen in deze groepen blijken in veel gevallen een 'slapersaanspraak' boven de afkoopgrens bij één of meer andere pensioenuitvoerders te hebben, waarnaar een klein pensioen zou kunnen worden overgedragen.

Figuur 5.1 Het overdragen van de aanspraak naar de grootste 'slapersaanspraak' is de beste beleids optie voor 60% van de mensen met niet-overdraagbare kleine pensioenen

Bron: CBS-Microdata. Bewerkingen SEO Economisch Onderzoek

Toelichting: De percentages betekenen het aandeel van de groep in de gehele populatie mensen met een niet-overdraagbaar klein pensioen.

Bijlage A Methode data-analyse

12 van de 18 grootste pensioenfondsen hebben data aangeleverd bij het CBS over kleine pensioenen die niet overdraagbaar waren tijdens de proefuitvraag in 2020. Deze gegevens zijn vervolgens binnen de CBS Microdata-omgeving gekoppeld aan verschillende bronbestanden. Het gaat om de volgende bronbestanden:

GBAADRESOBJECTBUS

De GBAADRESOBJECTBUS bevat gegevens over adressen van personen die vanaf 1 januari 1995 in de gemeentelijke bevolkingsregisters ingeschreven (hebben ge)staan. We gebruiken dit bestand om mensen die in Nederland wonen te identificeren. We kijken of mensen op 1 januari 2020 in Nederland wonen.

(NIET)GBAPERSOONTAB

De (NIET)GBAPERSOONTAB bevat van demografische achtergrondgegevens (bijvoorbeeld geslacht, geboortjaar, migratieachtergrond) van personen. Uit de (NIET)GBAPERSOONTAB is het geslacht, geboortjaar en geboorteland gebruikt. Aan de hand van de geboortedatum berekenen we de leeftijd op 1 januari 2020, omdat de peildatum 1 januari 2020 is. Op basis van de leeftijd worden mensen onderverdeeld in de groepen: jonger dan 25, 25 tot 40 jaar, 40 tot 50 jaar, 50 tot 68 jaar en ouder dan 68 jaar.

(NIET)GBANATIONALITEITSBUS

De GBANATIONALITEITSBUS gebruiken we om de nationaliteit van personen te bepalen. Op basis van nationaliteit verdelen we de personen onder in de groepen Nederlander, persoon komt uit een buurland, persoon komt uit de MOE-landen, persoon komt uit de overige Europese landen en als laatste de persoon komt van buiten Europa. Als de nationaliteit van de persoon onbekend is, dan kijken we naar het geboorteland van de persoon.

GBAMIGRATIEBUS

Vervolgens bewerken we de GBAMIGRATIEBUS. In dit bestand zitten mensen die zijn geïmmigreerd en geëmigreerd. Voor ons onderzoek zijn alleen mensen interessant die zijn geëmigreerd. Men wordt als emigrant in dit bestand opgenomen als de verwachte verblijfsduur in het buitenland ten minste acht maanden bedraagt. Daarom nemen we alleen observaties mee van mensen die geëmigreerd zijn. Per observatie hebben we een begin- en een einddatum van de beweging. De persoon kan namelijk altijd weer terug naar Nederland verhuizen. Daarom kijken we alleen naar observaties die op 1 januari 2020 nog niet geëindigd zijn. Als het bestand niet uniek is dan gaan we uit van de meest recente observatie. We verdelen de mensen op basis van bestemmingsland. De groepen zijn Buurland, MOE-land, overig Europees land en land buiten Europa.

SPOLISBUS en BETAB

Als mensen werknemer zijn dan staan zij in de Polisadministratie. De Polisadministratie bevat kenmerken van banen (type contract, aantal gewerkte uren, sector etc.). De gegevens over banen gaan over 2020. Aan de hand van deze gegevens kunnen we zien of de persoon een baan had in 2020. Aan de polis koppelen we de BETAB. De BETAB bevat gegevens over de economische activiteit, de grootteklasse en de gemeente van vestiging van de bedrijfseenheid. Ook voor informatie uit de SPOLISBUS bestand maken we drie variabelen, twee op half jaar niveau en eentje voor het gehele jaar. Per persoon bepalen we hoeveel maanden de persoon gewerkt heeft en hoeveel banen de persoon had in 2020. Om het typecontract van de persoon te bepalen kijken we naar de maand met het hoogste salaris. Het type contract dat bij die observatie hoort is het type contract dat we toekennen aan de persoon.

SECMBUS

De SECMBUS gebruiken we om te kijken of de persoon tegenwoordig zelfstandige is of een uitkering heeft. Daarom brengen we de inkomstenbronnen per persoon in beeld. De inkomstenbronnen die we bekijken zijn zelfstandige,

werknemer, WW/bijstandsuitkering, AO/ziekte-uitkering, pensioen, studeren en overig zonder inkomen. Mensen zonder inkomen zijn bepaald door te kijken of de personen voor de variabele SECM de code 31 of 32 hebben. De gegevens verzamelen we op drie momenten: het eerste half jaar, het tweede half jaar en het gehele jaar. De proefuitvraag heeft namelijk betrekking op het eerste half jaar. We hebben dus voor elke variabele drie versies: één die betrekking heeft op het eerste half jaar, een tweede die betrekking heeft op het tweede half jaar en eentje die betrekking heeft op het gehele jaar. Dit doen we voor 2020.

PENSAANSPRAAKOPTAB

Als laatste kijken we naar de pensioenaanspraken van de persoon. Het CBS heeft gegevens over pensioenaanspraken zoals deze door pensioenuitvoerders geleverd worden aan het Pensioenregister. De data gaan over 2019 en 2020. De peildatum van de bestanden is 31 december van het desbetreffende jaar. Aan de hand van het bestand bepalen we hoe hoog de totale aanspraak van de persoon is, door alle aanspraken bij elkaar op te tellen. We kunnen in het bestand ook zien uit welke aanspraken de totale aanspraak is opgebouwd. We berekenen of de persoon ten minste één aanspraak van meer dan 503,24 euro per jaar heeft, de grens van een klein pensioen, en hoeveel aanspraken de persoon heeft. Ook kijken we of de persoon op het peilmoment een actieve pensioenbeheerder heeft. Als laatste maken we het bestand uniek op persoonsniveau.

Bestanden aan elkaar koppelen

We beginnen met de bestanden die zijn aangeleverd, deze voegen we allemaal samen. In het kleine pensioenen bestand berekenen we eerst hoe vaak iemand in de bestanden zit (hoeveel kleine pensioenen heeft de persoon). Vervolgens maken we het bestand uniek op persoonsniveau. Daarna koppelen we de andere gegevens aan dit bestand. We nemen alleen observaties mee van personen die in het kleine pensioenen bestand zitten. Dit leidt tot het analysebestand.

De personen in het analysebestand delen we onder in vijf groepen:

Geëmigreerd

De persoon is volgens het migratiebestand geëmigreerd en staat volgens de BRP niet ingeschreven op 1 januari 2020.

Tijdelijke arbeidsmigrant

Arbeidsmigranten worden gedefinieerd als mensen die niet in Nederland wonen maar wel werken. Oftewel ze zitten niet in het bevolkingsbestand, maar wel in de SPOLISBUS als werknemer. Het gaat dus in dit geval om arbeidsmigranten die in 2020 nog werkzaam zijn in Nederland.

Niet meer werkzame arbeidsmigranten

Niet-werkzame arbeidsmigranten zijn mensen die niet geëmigreerd zijn, in 2020 geen inkomstenbronnen in Nederland hebben en niet in Nederland wonen. Na analyse van de achtergrondkenmerken blijken dit vooral vertrokken arbeidsmigranten te zijn.

Werknemers in de eerste helft van 2020

Werknemers in de eerste helft van 2020 zijn mensen die in de eerste helft van 2020 in Nederland werken volgens de SPOLISBUS en in Nederland wonen volgens de BRP.

Geen werknemer in de eerste helft van 2020

Geen werknemer zijn in de eerste helft van 2020 volgens de SPOLISBUS, in Nederland wonen en volgens de SECMBUS een andere inkomstenbron of geen inkomsten hebben.

“De wetenschap dat het goed is.”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport 2022-42
ISBN 978-90-5220-186-3

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2022 SEO Amsterdam. Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit magazine te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Roetersstraat 29
1018 WB, Amsterdam

+31 20 525 1630
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl